

LIBRARY

APR 28 1982

STATE HISTORICAL SOCIETY

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXII Nr. 8

KETVIRTADIENIS, BALANDŽIO [APRIL] 15, 1982

KAINA 25 c.

KASDIEN

**PRAEJO TIE AMŽIAI
AMERIKIEČIAI GALVOJA
TIKRAI JIE NEBALSUOS
DŽIUGI ŽINIA**

Kaip bekalbėtumėm, sen. Edward Kennedy yra vienas iš daugiau protaujančių didžiųjų politikierių. Anądien jis nemikčiodamas tiesiai pasakė, jog prez. Reagano politika yra ginklų politika, o ne taikos politika. Vadinasi, ne taikos prezidentas siekia, o kuo daugiau turėti ginklų. Svanta teisybė.

Pagal prez. Reagano politinę filosofiją, kuo daugiau Amerika turės ginklų, tuo labiau pasaulyje bus užtikrinta taika. Žinoma, būtų taika, bet kokia ji būtų? Eitų prievartinė taika. Pasaulio tautos būkime ramios, gyvenkite taip, kaip Amerika nori. Arba antraip sakant, būkite Amerikos vergės.

Tokios taikos prez. Reaganas niekad neįves pasaulyje. Praėjo tie barbariški amžiai, kai žmogus žmogų valdė kuoku bei kumščiu.

o o o

Netiesa, kad eiliniai amerikiečiai apie politiką negalvoja, yra politiniai analfabetai. Galvoja ir dar kaip galvoja. Kai nūdien yra iškilusi branduolinio karo grėsmė, vėliausiais šiaurinėmis balsavimais (polls), daugiau kaip pusė amerikiečių tautos pasisakė už branduolinį nusiginlavimą. Arba paimkime Los Angeles laikraščio "Times" duomenis. Balsavusių už Reaganą 56 procentai pasisako už branduolinio ginklo "užsaldymą".

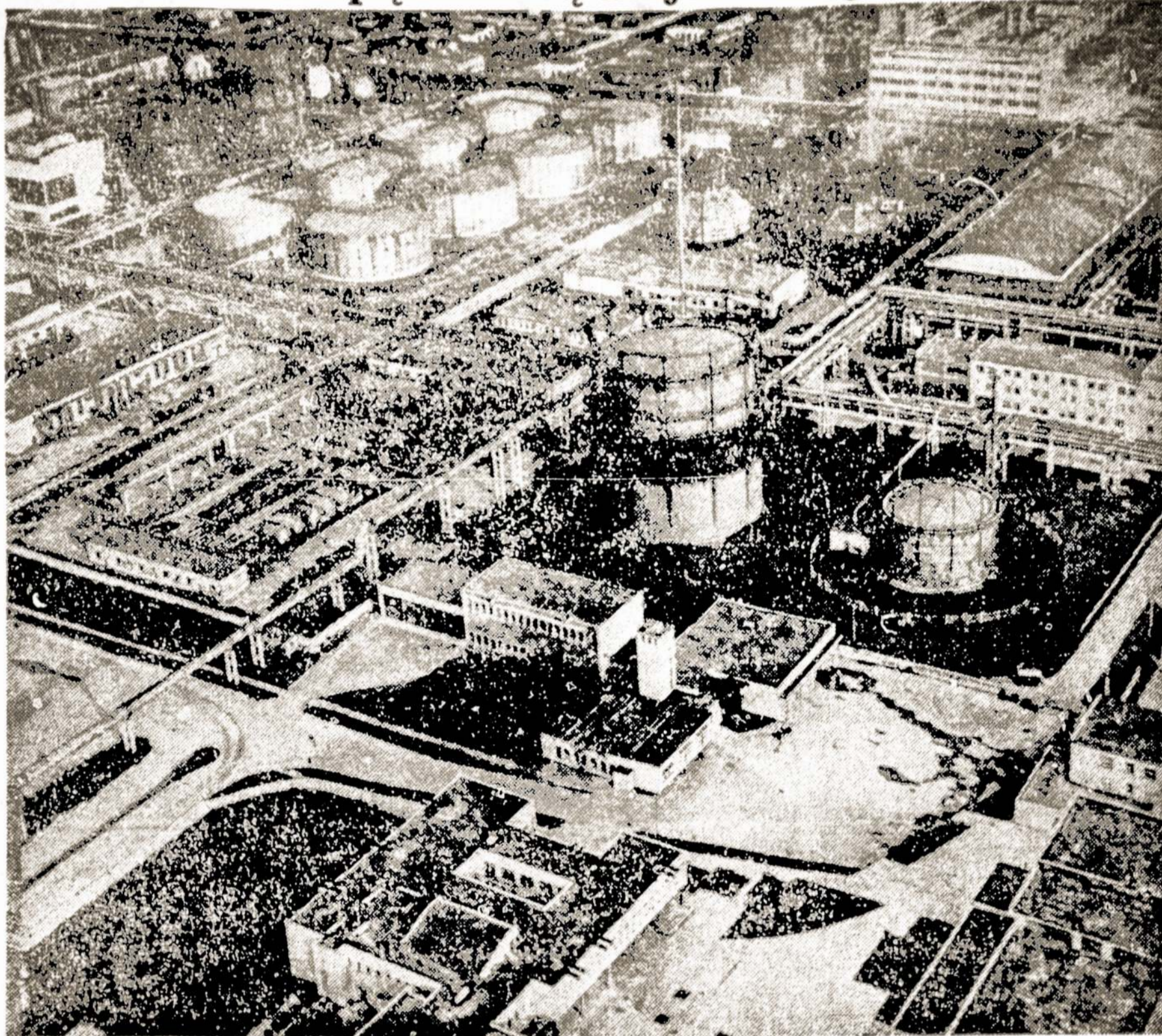
Žinoma, didžioji komercinė spauda amerikiečiams plauna smegenis, valdančiosios klasės didžiosios respublikonų ir demokratų partijos pilkosios amerikiečių liaudies neįleidžia į kongresą. Bet šiemet per kongresinius rinkimus liaudis ruošiasi tarti savo žodį. Reagonomistai politikieriai jau rimtai susirūpinę, kad jiems gali parodyti špygą.

o o o

Illinois valstijoje 4,200 darbininkų ir jų šeimų nariai, galintys balsuoti, šiemet tikrai nebalsuos už reagonomistus politikierius. Dėka prez. Reagano sankcijoms neparduoti Tarybų Sąjungai traktorių, Fiat Allis ir Caterpillar Tractor kompanija turėjo iš darbo paleisti mažiausia 4,200 darbininkų. Ir gražiausia, kiek traktorių buvo uždrausta šioms kompanijoms parduoti Tarybų Sąjungai, tiek traktorių Tarybų Sąjungai sutiko parduoti Japonija. Na, ir kaip tie virš 4 tūkstančiai paleistų iš darbo gali nesipiktinti tokia prezidento politika.

Tai tik vienas pavyzdys. Tokių pavyzdžių yra ir daugiau. Visoje šalyje tūkstančiai darbininkų netenka bei neturi darbo vien tik dėl to, kad Tarybų Sąjungai neparduoda ar siaurina su ja prekybą. Tuo tarpu Vakarų Europos šalys ir Japonija sienaujami.

Beveik 20 metų, kaip į Lietuvą atėjo chemija

Kedainių chemijos kombinatas

Džiugi žinia iš Lietuvos mus pasiekė, kad už sėkmingą praeitų metų valstybinio, ekonominio ir socialistinio vystymo plano vykdymą pramonės srityje Tarybų Lietuvai paskirta TSKP Centro Komiteto, TSR Ministrų Tarybos, Profesinių Sąjungų Centro Tarybos ir Komjaunimo Centro Komiteto pereinamoji Raudonoji Vėliava.

Toks aukštas apdovanojimas Lietuvai neatėjo veltui. Jis atėjo dėka liaudies darbštumo, ūkio vadovų sumanumo, Komunistų partijos ir valdžios aukojimosi krašto gerovei. Lietuva žengia pirmąjį žingsnį tarptautinių respublikų gretose. Kiekvienam doram lietuviui, kur jis gyvenų, kelia džiaugsmą.

o o o

Niujorkiečių "Aido" choras šiemet mini 70 metų jubiliejų. Šventės iškilmės įvyks gegužės 2 dieną "Laisvės" salėje. Cikagiečiai savi-veiklininkai, išskiriant "Lakštutes", didesnio saviveiklininkų sambūrio nebeturime. Tačiau vis tiek pavieniai ar organizuotai turėtumėm atkreipti į šį paskutinį Amerikos pažangių lietuvių močnikaną chorą dėmesį pasveikinimais bei geru žodžiu "Aido" choro vadovei Mildred Stensler ir visiems choristams už nepavargimą puoselėti lietuvišką dainą čia Amerikoje toli nuo tėvynės.

S. J. Jokubka

Šiandien apie chemiją jau nekalbama be nuostabos. Neišsiverčiama be epitetų. Chemija jau ir burtininkė, ir stebukladarė.

Apsidairykime ir pasižiūrėkime. Mašinų ir traktorių ratų padangos iš sintetinio kaučiuko. Mūsų avalynė, madingiausi švarkai, paltai, rankinukai ir sakvojažai—iš dirbtinės odos. Retas audinys—be dirbtinio pluošto. Nei glamžosi, nei blunka. Ir lengva, ir patvaru.

Plastmasės—tikra revoliucija pramonėje. Neskęsta, nerūdija, nebijo rūgščių. Atsparumas superaukštam spaudimui—stulbinantis. Lengviau apdoroti ir nepalyginamai pigiau nei metalas, betonas, stiklas.

Be chemijos šiandien jau neįmanoma išvaizduoti žemės ūkio. Nuo piktžolių ir kenkėjų mūsų laukus gina ir saugo herbicidai. Pastovų ir gausų derlių laiduoja mineralinės trąšos. Pripažinimą išsikovojo mikroelementai. Pridėjai, jų į pašarus—kitas gyvulių produktyvumas.

Medicinoje—tas pats: perversmai ir naujovės. Tikri stebukladariai—antibiotikai. Kiek jau jie padėjo ir kiek dar padės žmonėms atgauti jėgas, sveikatą, grįžti į gyvenimą. Dirbtinių kraujo indų—arterijų ir kapiliarų sukūrimas—taip pat chemikų ir chemijos nuopelnas žmogui.

Šiandien, ko gero, lengviau pasakyti, kur išsiverčiama be chemijos,

nei kur jos reikia.

Sąvoka didžioji chemija garsiausiai suskambėjo penkiasdešimt dešimtaisiais—šešiasdešimt trečiaisiais. Vien per šiuos metus chemijos pramonei buvo skirta pusantro karto daugiau lėšų nei per visus prieš taiėjusius keturiasdešimt metų. Pagal augimo spartą chemija tada aplenkė visas kitas liaudies ūkio šakas.

Šešiasdešimt antrųjų gruodis ypač įsimintinas Tarybų Lietuvai. Respublikos didžiosios chemijos pradžia. Kedainių chemijos kombinat gautos pirmosios tonos sieros rūgšties.

Chemikų miestu tapo Jonava. "Azoto" gamybinis susivienijimas—vienas didžiausių mineralinių trąšų gamintojų šalyje. Stiprios ir efektyvios mineralinės trąšos čia gaminamos tiesiog iš "nieko". Komponentai—gamtinės dujos, vanduo, elektra.

Šiandien Lietuvoje—dešimtys chemijos pramonės įmonių ir gamyklų.

Naujovės, ieškojimai, kūryba—štai kuo pažymėtos mūsų mokslininkų dienos.

Sparta ir kokybė—chemijos pramonės darbuotojų rūpestis.

Ir vieniems, ir kitiems vienuoliktasis penkmetis—ir dideli uždaviniai, ir didelė įtampa. "K. T."

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Atėjo laikas sukristi už taiką

Pagaliam Amerikos kai kurie didieji politikieriai irgi pradeda kelti mintį, kad branduolinei ginkluotei turi būti pastotas kelias. Kaip senatorius Edward Kennedy pažymi, vien tik JAV ir TSRS arsenaluose yra tiek prikrauta branduolinių sprogmenų, kad kiekvienam pasaulio žmogui, įskaitant ir vaikus, būtų po keturias tonas TNT. Girdi, laikas jau tarti žodį, kas per daug, tai jau per daug.

Tarybų Sąjunga seniai siūlo ir Brežnevas pakartojo, kad branduoliniu ginklu ginklavimuisi reikia paskelbti moratoriumas ir eiti prie susitarimo arsenaluose mažinti to peklisko ginklo stirtas. Pasaulio taikos jėgos, taiką mylinčios tautos, sveikai protaujanti protai irgi mato, jog kitos išeities nėra, o tik branduoliniam ginklui pasakyti STOP. To reikalauja pasaulio žmonių saugumas, kad nebūtų sučiurškinta atomais ir planeta nepaversta pelenų planeta.

Europos žmonės praeitų metų rudenio titaniškais antikarinėmis demonstracijomis jau tarė savo žodį, nesiliauja šturmuoti ir pavasario ruošiasi dar didesniems šturmavimams prieš trečio pasaulinio karo organizatorius, prieš agresyvią imperializmą su jo bombomis, raketomis. Amerikos taikingoji liaudis irgi nesnaudžia.

Kaip sako organizatoriai sąjūdžio už "užšaldymą" branduolinių ginklų arsenaluose, JAV 43 valstijose jau sujudo mažiausia milijonas žmonių, New Hampshire 22 ir Vermonte 161 miestų municipalitetai užgryzė rezolucijas, nukreiptas prieš branduolinį ginklą. Visoje šalyje taip pasisakiusių jau yra virš 300 miestų. Už "užšaldymą" branduolinio ginklo yra pasisakiusios Ohio, Illinois, Indianos, Niujorko, Oregono, Maine, Kalifornijos ir Connecticut valstijos.

Nekalbant apie sen. Kennedy, daugiau kaip pusantro šimto kongreso politikierių pasirašė rezoluciją už branduolinio ginklo "užšaldymą". Be jų, taikos šalininkai birželio 12 d. ruošia šimtų tūkstančių žmonių taikos demonstraciją Niujorke prie Jungtinių Tautų, kai prasidės ten antroji JT nusiginklavimo reikalams sesija.

Sąjūdžiai už taiką ir prieš branduolinį ginklą apima visą šalį. Ypač aktyviai dirba moterų už taiką ir laisvę organizacijos. Jos renka parašus po antikarinėmis peticijomis. Prieš branduolinį ginklą kelia balsą pažangesnės profsąjungos, įvairios organizacijos, bažnyčios, žmoniškesni jų dvasininkai.

Laikas sukristi ir Amerikos pažangiems lietuviams, kad organizacijų bei klubų narių susirinkimose, būtų užgirtos antikarinės rezolucijos ir pasiūstos kur reikia. Nebe kokia esame jėga, bet lašas prie lašo sudaro vandenynus.

Embargai krašto ekonomikai daro žalą

Ekonomistų yra konstatuota, kad Vašingtonas su savo "embargo politika" nieko nelaimi, o tik daro žalą krašto ekonomikai. Iš paskelbto embargo Kubai niekas neišeina. Kuba kaip gyvavo, taip gyvuoja. Ko jai reikia, gauna pirkti kitur. Nebūtų embargo, daug ko pirktų Amerikoje. Dabar, kai yra embargo, eksportui į Kubą gaminti nurašyti darbai ir biznis.

Arba paimkime nusistatymą ne viską parduoti Tarybų Sąjungai, ypač aukšto lygio moderniosios technikos, kurios Tarybų Sąjunga pirktų už šimtus milijonų dolerių. Tarybų Sąjunga Vašingtono politika ne viską parduoti nei šilta, nei šalta; pakankamai gauna pirkti Vakarų Europoje ir technikos, ir netgi išstus fabrikus. Žinoma, Tarybų Sąjunga visko nepirktų Amerikoje, ko gauna pirkti Vakarų Europoje, bet labai daug ko pirktų ir Amerikoje. O dabar ir pramonė pralaimi, ir praranda tūkstančius darbų.

Kokią žalą krašto ekonomikai daro Vašingtonas su savo "embargo politika", pavyzdžiui paimkime tik grūdų embargo Tarybų Sąjungai. Nacionalinės kukurūzų augintojų asociacijos studijų duomenimis, vien tik prez. Carterio užsikarščiavimas dėl Afganistano neparduoti Tarybų Sąjungai grūdų už \$2.5 bilijonus, Amerikos krašto ekonomikai žalos padarė už \$11 bilijonų.

Už \$2.5 bilijono Tarybų Sąjunga buvo užsakius 18.5 milijonus metrinų tonų grūdų. Paskelbus embargo, Vašingtonas šį nuostolį farmeriams atlygino subsidijomis ir grūdų supirkinėjimu, bet nepadengė geležinkelių kompanijoms pajamų, kurias būtų turėjusios už grūdų pristatymą į uostus. Taipgi nepadengė pajamų prekinų laivų kompanijoms, kurios pagal susitarimą trečdalią tų 18.5 milijonų metrinų tonų būtų turėjusios pristatyti į Tarybų Sąjungos uostus. Kaip geležinkelių, taip laivų ir kitos kompanijos bei kontraktoriai nemaža tų pajamų būtų išleidę algoms. Už algas būtų buvę perkama kas nors, kas irgi reikia pagaminti.

Tenka tik įsivaizduoti, kaip tos kukurūzų augintojų asociacijos studijų duomenys parodo, šis grūdų embargo sumažino 310,000 darbų. Žmonės būtų turėję pajamų, jas būtų leidę pragyvenimui, bizniui būtų buvę pelno.

2
Tarybų Sąjunga...
amulotatom ofl
...
...
...
...

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

VOKIETIJOS
SOCIALDEMOKRATAS
KRITIKUOJA

Vokietijos socialdemokratų pirmininkas W. Brandt kritikavo tuos, kurie "visokiais būdais siekia karinės jėgos ir vienašališko pranašumo vietoj pusiausvyros". Jis pamerkė globalinės konfrontacijos tarp Rytų ir Vakarų kursą, mėginimus "smogti priešininkui skaudų smūgį ekonominiu būdu, naudojant ginklavimosi varžybų primetimo strategiją".

Tas, kas orientuojasi į priešininko pralaimėjimą ir tokiu būdu tikisi jį nugalėti, išpėjo W. Brant, neturi pamiršti, kad tai gali sukelti atsakomąją kitos šalies reakciją.

GALIME PASAULĮ IŠGELBĖTI

"Taika—mūsų vienintelė ateitis"—su tokiu šūkiu visose Prancūzijos mokyklose tarptautinės "Taikos knygos" asociacijos iniciatyva prasidėjo plati kampanija prieš karo grėsmę. Bus išplatinta daugiau kaip trys milijonai atsišaukimų už taiką, kur pasakojama apie baisumus, kuriuos žmonija patyrė dėl ginkluotų konfliktų, ir apie katastrofą, kurią neišvengiamai sukeltų naujas karas. "Neleiskime sunaikinti mūsų pasaulio, mes galime visi kartu jį išgelbėti"—ragina Prancūzijos jaunąją kartą šios kampanijos organizatoriai.

JORDANIJA NEDALYVAVO IR NEDALYVAUS

Jordanija nedalyvavo ir nedalyvaus vadinamajame "Camp David procese" kuris yra Jungtinių Amerikos Valstijų globojamas Izraelio ir Egipto sandėris, pareiškė Jordanijos karalius Huseinas, duodamas interviu žurnalui "U. S. News & World Report".

Vieta šio "proceso", nurodė jis, reikalingas platus ir visapusiškas sureguliuojimas, kuriame kartu su Tarybų Sąjunga ir Jungtinėmis Valstijomis dalyvautų ir kitos šalys, pavyzdžiui, Vakarų Europos valstybės.

STANDARTINIS KALTINIMAS

Karinė valdžia Turkijos taikos šalininkų draugijos generalinį pirmininką M. Dikerdemą suėmė neteisėtai, neturėdama kaltės įrodymų. Tai sakoma grupės advokatų pareiškime, nusiųstame Stambulo karinei prokuratūrai. Kartu su kitais Turkijos taikos šalininkais—buvusiais parlamentarais, žymiais mokslininkais, rašytojais, žurnalistais ir profsąjungų veikėjais—M. Dikerdemas buvo suimtas vasario pabaigoje Stambulo nepaprastosios padėties karinės vadovybės įsakymu. Įkalintiems turkų kovotojams už taiką pateiktas standartinis kaltinimas "komunistine veikla".

BRAZILIJA ATSIŠAKĖ PADĖTI

Brazilija atsisakė dalyvauti Vašingtono planuose pradėti intervenciją Salvadore. Brazilija neketina kartoti 1965 metų klaidos, kai jos kareiviai kartu su JAV jūrų pėstininkais malšino liaudies sukilimą Dominikos respublikoje. Tai pareiškė Brazilijos sausumos kariuomenės vyriausiojo štabo viršininkas generolas A. Pereira Marcos.

Neseniai išrinktas Kosta Rikos prezidentas Luis Alberto Monche irgi stojo prieš JAV kišimąsi į Salvadorą. Karinė konfrontacija...

nepadės išspręsti šios Centrinės Amerikos respublikos problemų, jis pareiškė.

DEMONSTRACIJA PRIE JAV AMBASADOS

"Šalin Amerikos imperializmą!" "Šalin Duvalier!"—su tokiais šūkiiais prie JAV ambasados Paryžiuje įvyko demonstracija, kurią surengė Haiti pabėgėlių Prancūzijoje asociacija. Jos išplatintame pareiškime pažymima, kad tūkstančiai pabėgėlių kasdien išplaukia iš Haiti valtėmis, gelbėdamiesi nuo Duvalier represijų. Amerikos kariniai kateriai sulauko pabėgėlius, o po to JAV valdžia siunčia juos į koncentracijos stovyklas, esančias Jungtinių Valstijų teritorijoje.

Asociacija pareikalavo, kad Reagano administracija nedelsdama paleistų Haiti pabėgėlius.

Paruošė J. Ž.

Dar iš pasaulinio profsąjungų kongreso

Kubos sostinėje įvyko X pasaulinis profsąjungų kongresas. 140 valstybių darbo žmonių delegacijos apsvartė ne tik socialinius, profsąjungų vienybės stiprinimo, bet ir taikos išsaugojimo klausimus.

Sveikinimo laiške, kurį kongreso dalyviams nusiuntė L. Brežnevas, pažymima, jog svarbiausias profsąjungų uždavinys—ginti darbo žmonių teises. Ypač svarbi jų teisė—teisė į taikų gyvenimą. Dabar jai iškilio grėsmė. Agresyvūs imperializmo sluoksniai, didina naujo karo pavojų.

Štai kodėl imperializmo politika Havanos forume susilaukė griežtos kritikos. Savo kalboje Kubos vadovas Fidelis Kastro pateikė iškalbingus skaičius ir palyginimus apie ginklavimosi varžybų beprasmiškumą. JAV sukūrė milžinišką karinį arsenalą ir toliau jį didina, tuo tarpu šimtai milijonų žmonių planetoje badauja, neturi darbo, negali mokytis ir pan. Beprasmiškas yra bandymas kaltę už ginklavimosi varžybas suversti socialistinėms šalims.

Kongreso priimta pagrindiniam dokumente "Profsąjungos uždaviniai dešimtam dešimtmečiui" pažymima, kad žmonijai dar niekada nebuvo iškilęs toks pavojus, kurį kelia didžiulės griaunamosios jėgos ginklo, galinčio per kelias sekundes sunaikinti milijonus žmonių pasaulyje, kaupimas.

Kongreso dalyviai priėmė kreipimąsi į visų šalių darbo žmones ir profsąjungas, ragindami stiprinti tautų kovą už taiką, pažaboti agresyvių imperializmo ir tarptautinės reakcijos siekius.

Kongresas taip pat priėmė deklaraciją, kurioje solidarizuojamasi su darbo žmonių ir tautų kova už nacionalinę nepriklausomybę, demokratines laisves, profsąjungines teises ir socialinę pažangą. Priimtoje chartijoje socialiniais klausimais pabrėžiama, kad socialinis aprūpinimas yra viena pagrindinių darbo žmonių teisių ir kad ji turi garantuoti įstatymais.

Iš viso kongrese buvo priimta 15 svarbių rezolucijų aktualiais profsąjungų veiklos klausimais.

Apžvalgininkas

Vilnius, 1982 balandžio 15

01 00000000 00000000

KODĖL TSRS PERKA GRŪDUS

[SUTRUMPINTAS]

Senajoje Rusijoje valstiečių šalyje, svarbiausias daugelio gyventojų maisto produktas buvo duona. 1913 metais vienas gyventojas jos suvartodavo 200 kilogramų. Mūsų laikais tarybinių žmonių mitybos racionas ir materialinės išgalės žymiai pasikeitė: gerokai daugiau negu anksčiau suvartojama gyvulininkystės produktų, kiaušinių, daržovių, o duonos mažiau—apie 140 kilogramų vienam gyventojui per metus. Duonos maistui mums netrūkdavo net labiausiai nederlingais šiame šimtmetyje 1975 metais. Tada išaugino tik 140 milijonų tonų grūdų, tačiau ir tai yra daugiau negu reikia visiškai gyventojų aprūpinimui duona ir kitais miltų gaminiams.

Mūsų priešai Vakaruose prasimanymus nori pateikti kaip tiesą. Tai tokie pat pikti prasimanymai, kaip nelemtas mitas apie Tarybų Sąjungos keliamą karinę grėsmę. Žinoma, turime sunkumų. Mes jų neslepame. Pirmiausia mėsos, pieno produktų mums reikia daugiau negu dabar gaminame. Tam būtina intensyviai vystyti gyvulininkystę, turėti pakankamai grūdų pašarui. O pašarinių grūdų mums trūksta.

Mūsų ekonomistai apskaičiavo, kiek šaliai iš viso reikia grūdų—vienos tonos metams vienam gyventojui. Per praėjusį penketį, net išauginus didžiausią derlių (237,4 milijono tonų 1978 metais), visiškai patenkinti gyvulininkystės reikiams neįsiveždami grūdų, negalėjome, nes gyvuliams ir paukščiams per metus sušeriama daugiau kaip šimtas milijonų tonų grūdų. Todėl mūsų šalis ir perka grūdus užsienyje, pavyzdžiui, Jungtinėse Amerikos Valstijose. Tais pačiais 1978 metais įvežėme iš Jungtinių Amerikos Valstijų šiek tiek daugiau kaip 14,3 milijono tonų grūdų, iš jų beveik 11 milijonų tonų—kukurūzų. Tačiau pastaraisiais metais, kaip ir anksčiau. Tarybų Sąjunga tiekė grūdus, daugiausia kviečius, užsieniui.

Jūs, pone Džogai, teisingai pastebėjote, kad mūsų šalis augina kviečių daugiau negu Jungtinės Amerikos Valstijos. O štai vertingus pašarinių grūdų—kukurūzų—auginame daug kartų mažiau. Mūsų

PROPAGANDA ĮPAKUOTA MELU

Vienoje instrukcijoje, skirtoje "Amerikos balso" darbuotojams, sakoma: "Nepateikime neįpakauto melo". Daroma taip. Tie, kurie ruošia laidas Rytų Europos kraštams, keletą informacijų pateikia lygiai taip, kaip Maskvos, Prahos ar kitos socialistinių šalių sostinės radijas. Po to serija: "Iš patikimų šaltinių sužinota kad..." Girdi, žmogus, išklauses kelias patikimas informacijas, nepastebės melagingosios ir sakys: "Jie teisybę kalba".

Įpakuoto melo, gražiu kaspiniu perrišto, porcijom kasdien penimas ir pačių kapitalistinių kraštų radijo klausytojas, televizijos žiūrovas, skaitytojas. Ne mes, o Harvardo universiteto sociologai suskaičiavo, kad per pastuosius trisdešimt metų tarp "New York Times" pateiktų žinių apie Tarybų Sąjungą 87 procentai buvo grynas melas, o 13 procentų—iškreipti faktai.

Vienas ryškiausių tokios melagystės pavyzdžių yra mitas apie tarybinę karinę grėsmę. Tarybų Sąjunga, esą, pralenkusi Jungtines Valstijas apsiginklavimo srityje.

Vilnis, 1982 balandžio 15

gamtinės sąlygos tam nelabai palankios: du trečdaliai visų grūdų išauginame vadinamosios "rizikingos" žemdirbystės zonoje, kurioje trūksta arba drėgmės, arba šilumos.

Jungtinėse Amerikos Valstijose 60 procentų visų ariamų žemių per metus tenka 700 ir daugiau milimetrų kritulių. Tik vienas procentas JAV ariamų žemių yra nepakankamos drėgmės zonoje, o Vakarų Europa paprastai su šia problema nesuduria. Mūsų ariamoms žemėms per metus tenka tik 250-350 milimetrų kritulių. Be to, rudens pasėliai neretai iššala šaltų ir negilių žiemų metu. Kaip mano specialistai, TSRS žemdirbystės zonos bioklimatinis potencialas 2,2 karto mažesnis negu JAV ir Vakarų Europoje. Mažesni ir mūsų derliai. Norint juos padidinti, reikia kur kas daugiau jėgų ir lėšų.

Siomis sudėtingomis sąlygomis mums pavyko pasiekti žymią pažangą. Spręskite pats, pone Džogai: ikirevoliuciniais metais (1909-1913) vidutinis grūdų derlius šalyje siekė 6,9 centnerio iš hektaro, o praėjusiam penkmetyje jis padidėjo per metus vidutiniškai iki 16 centnerių, kai kuriais palankesniais metais viršijo 17-18 centnerių. O Šiaurės Kaukaze, Kryme, Ukrainos pietuose, kur žemdirbystės sąlygos nepalyginamai prastesnės negu JAV ir Vakarų Europoje, derlingumas dažniais metais viršija 24-30 centnerių iš hektaro. Jis čia dar mažesnis negu išsivysčiusiose Vakarų Europos šalyse, bet didesnis negu Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Apskritai JAV ir TSRS žemės ūkio produkcijos gamybos metinis vidurkis šiandien sutinka kaip 100 su 85. Negalima neigti, kad taip yra ne tik todėl, kad amerikiečiai fermeriai turi palankesnes žemdirbystei gamtines sąlygas. Mūsų darbo našumas žemės ūkyje kol kas mažesnis negu Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Yra tik vienas būdas, įgalinantis išspręsti mūsų problemas. Tai didinti gamybą, darbo našumą ir ekonomikos efektyvumą.

A. Pinas atsako R. P. Džogui
Iš "New Times"

Todėl, pasak to paties "Amerikos balso", "JAV branduolinės ir įprastinės pajėgos turėtų būti padidintos tiek, kad būtų daugiau negu lygios sovietinėms".

Mintį apie tarybinį karinį pranašumą Amerikos militaristai bruka nebe pirmą kartą. Prisiminkime 1956 metus, kai jie triukšmavo, kad TSRS pralenkusi JAV bombonešių skaičiumi. Vėliau patys pripažino, kad jų duomenys buvo 4-5 kartus padidinti. Žinoma, dėl to bombonešių gamybos plėtimo programa Amerikoje nebuvo sustabdyta. Dar 1960 metais šaukė, esą TSRS pralenkusi JAV pagal raketų gamybą, o 1979 metais sukėlė triukšmą dėl vidutinio nuotolio raketų.

Iš tikrųjų egzistuoja NATO ir Varšuvos Sutarties šalių karinė lygsvara. Tai 1979 metais pripažino NATO blokų generalinis sekretorius O. Lunsas. 1980 metais JAV valstybės sekretorius E. Maskis tvirtino, kad Vakarai ginklavimuisi leidžia daugiau negu socialistinės šalys. Dar blaiviau pernai gegužės mėnesį pasisakė JAV politikas ir

Daugtūkstantinė moterų demonstracija Romoje

"Mums reikia ne branduolinių raketų, o vaikų darželių! Ne—socialinių programų mažinimui!"—su tokiais šūkiams Romoje įvyko daugtūkstantinė moterų demonstracija. Jos čionai suvažiavo iš visų Apeninų pusiasalio kampelių pareikšti protestą prieš vyriausybės ketinimus sumažinti valstybinius asignavimus, kurie skiriami miestų komunų socialinėms programoms.

Nepajėgdama įveikti ekonominės krizės padarinių, vyriausybė šią naštą bando uždėti ant darbo žmonių pečių. Jeigu įstatymas, numatantis sumažinti asignavimus socialinėms reikmėms, bus priimtas, miestų ir provincijų savivaldos organai bus priversti arba įvesti naujus mokesčius, arba padidinti visuomeninio aptarnavimo paslaugų kainas. Kaip rašė laikraštis "Paeze sera", bus penkis kartus padidintas mokeskis už važiavimą miesto transportu, už vaiko išlaikymą vaikų darželyje reikės mokėti iki 200 tūkstančių lirų per metus. Tai ne pagal kišenę daugeliui Italijos šeimų.

Dar blogesnė padėtis Pietų Italijoje, kur ikimokyklinių įstaigų arba labai trūksta, arba nėra visiškai. "Pas mus Palerme,—pasakoja viena manifestacijos dalyvių, 29-metė šio Sicilijos miesto gyventojė,—jau kelerius metus statomi 22 vaikų

diplomatas G. Kennonas. Jis rašė: "Nepasiduokime apgaulingoms iliuzijoms, visą atsakomybę suversdami sadinti ginklų gamybą. Kuo tai paaiškinti?"

Matyt, nemažą vaidmenį suvaidino propaganda, kuriai nesvetimas fašistinio vadeivos Gebelso posakis, jog didžiausias melas, jeigu jį kartoji dažnai ir tinkamu metu, priimamas už tiesą. Be to, nereikia užmiršti, kad JAV 9-10 milijonų žmonių neturi darbo, o propaganda stengiasi Amerikos pilietį įtikinti: girdi, ginklų gamybos plėtimas parūpinas naujų darbuvių. Taip apmulkinamas toliau savo nosies nematantis tūlas amerikietis.

Tokią padėtį, prisimindamas Antrąjį pasaulinį karą, Amerikos lietuvių pažangus veikėjas Vladas Raila savo knygoje "Nuo Rozalimo iki Kalifornijos" paaiškina taip: "Vyko žūtbutinė kova, bet vis toli nuo JAV, nė viena bomba nenukrito Amerikos žemėje. Maistas ir benzinai buvo normuoti, bet su saiku naudojant visiems pakako. Mes neturime užmiršti, kad kaip tik mes amerikiečiai, buvome iniciatoriai gaminant ir tobulinant branduolinį ginklą. Mes pirmieji jį pasigaminome ir išbandėme, mes pirmieji padidinome jo griaunamąją galią, mes pirmieji sukūrėme daugiaaksetinę galvutę. Mes atmetėme pasiūlymą nepanaudoti ginklo pirmiesiems ir mes vieninteliai—teatleidžia mums dievas!—atominių ginklų panaudojome prieš dešimtis tūkstančių beginklų žmonių".

Imperialistine propaganda siekia apdoroti ir socializmo šalių gyventojus. Vien į Tarybų Sąjungą radijo laidas transliuoja 40 stočių 24 TSRS tautų kalbomis 220 valandų per savaitę. Lietuvių kalba iš Vakarų radijo laidas transliuoja 6 stotys 23 valandas per savaitę. Tos laidos ne visada atvirai grubios ir šmeižikiškos, dažniausiai pridengtos nekaltais postringavimais. Tačiau imperializmo strategija, siekianti sunaikinti socializmą, nėra pakitusi.

J. Sakalauskas

darželiai. Anksčiau dar turėjome šokių tokią viltį, kad jie bus užbaigti, o dabar jau nėra ko tikėtis. Socialinėms reikmėms skiriami fondai nežinia kur išsisklaido".

"Mūsų padėtis kiek geresnė,—įsiterpia į pokalbį Šiaurės Italijos—Turino atstovė, kur municipalitetui vadovauja kairieji. Mes atvykome į Romą, ne tik apginti savo teisę į geresnį gyvenimą, bet ir pareikšti solidarumą mūsų draugams iš pietinių sričių. Kaip visur šalyje, Turino viena opiausių problemų, nekaltant apie nedarbą,—butų problema. 20 tūkstančių šeimų gresia priverstinis iškeldinimas, nes butų šeiminkai nenori pratęsti nuomos sutarčių, siekdami spekuliacinių tikslų".

Pridursime, kad valstybinė ir municipalinė statyba—tai lašas jūroje, turint galvoje šalies butų reikmes. Antra vertus, miestuose yra tuščių butų. Jie neprieinami paprastiems mirtingiesiems dėl aukštų kainų.

Italijos miestams iškilę daug problemų. Jas būtina spręsti neatidėliotinai. Sumažinti asignavimai socialinėms reikmėms padėtį daro dar keblesnę. Šių išvadų ragino paklausti valstybės veikėjas moterys, susirinkusios priešais parlamentą.

Tą dieną vėl nuskambėjo protesto balsas prieš branduolinio ginklavimosi varžybas, kurias atkakliai primeta NATO militaristiniai sluoksniai. Dažniau ir garsiau už kitus virš aikštės nuskriejo šūkis: "Mums reikia ne branduolinių raketų, o vaikų darželių!" J. Jefremovas

Smunka Italijos krašto ūkis

Italijos ekonominio augimo tempai šiemet bus lygūs nuliui—tokią išvadą priėjo "Konfindustria" (Italijos pramonininkų konfederacija).

Liūdno perspektyvos ir skandalingais metais. Pagal prognozes nedarbas turi dar padidėti, bedarbių skaičius priartės prie trijų milijonų.

Pagrindo pesimistinėms nuotakoms daugiau negu pakankamai. Bedarbių armija jau seniai viršijo du milijonus žmonių. Žmonės netenka darbo ir pramonėje, ir žemės ūkyje, nes visur mažinama gamyba. Pavyzdžiui, žemės ūkio produkcija (1970 metų kainomis) sumažėjo dviem procentais.

Darbo žmonės atsako streikais. Visiškai neseniai 50 tūkstančių Turino automobilių gamintojų buvo surengę manifestaciją ir pareikalavo liautis atleidinėjus iš darbo. Keletą valandų buvo paralyžuota Lombardijos sritis, kur taip pat sutelkta nemaža dalis Italijos pramonės gamybos—čionai buvo paskelbtas visuotinis streikas.

Į Romos gatves buvo išėję apie 20 tūkstančių žvejų, atvykusių iš įvairiausių šalies vietų. Oficialiais duomenimis, šiame Italijos ūkio sektoriuje užimti 65 tūkstančiai žmonių. Italijos žvejai į sostinę atvyko protestuoti prieš sunkias darbo ir buities sąlygas.

•••

—Čikagos "Sun-Times" rašo, jog buvo didžiausia klaida padėti ant lentynos SALT II susitarimą. Dabar tokia pat klaida daroma, kai prez. Reaganas atmeta Brežnevo pasiūlymą skelbti branduolinio ginklo moratoriumą.

3

Apie Ispanijos sostinėje Madride susitikimą

1975 metais Europos politiniame gyvenime buvo žengtas svarbus žingsnis—33 „senojo žemyno“ valstybių, Jungtinių Valstijų ir Kanados atstovai Helsinkyje pasirašė Saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo Baigiamąjį aktą. Helsinkio konferencija atvėrė plačias galimybes stiprinti taiką ir tautų saugumą ne tik Europoje, bet ir visoje planetoje. Prasidėjo naujas svarbus nusiginklavimo proceso, šalių su skirtinga visuomenine sistema taikaus bendradarbiavimo etapas.

Tačiau jau tada, prieš šešerius su puse metų, atsirado jėgų, kurioms nepatiko Helsinkio kongresu rūmuose prasidėjęs procesas. Ir kas tik iš jų nebandė sužlugdyti visos Europos atstovų pasitarimą!

Specialiai su tokia misija iš Jungtinių Valstijų į Suomijos sostinę buvo atvykusi net grupė įvairiausių buržuazinių nacionalistų, kurių tarpe buvo ir lietuviškieji „vaduotojai“. Priešais Konferencijų rūmus jie bandė pašūkauti padalyti neapykantos taikai ir ištūžio kupinus lapelius. Kaip ir reikėjo laukti, šie rėksniai savo misiją baigė suomių policijos daboklėje. Pralaidę joje naktį be diržų ir batų raištelių, „vaduotojai“ kita diena turėjo skubiai nešdintis namo.

Helsinkio pasitarimas buvo vėliau pratęstas Belgrade, Logiškas jo tęsinys—Madrido susitikimas. Ispanijos sostinėje Europos valstybės toliau ieško bendros šnekos, kalba apie karinio įtempimo žemynė mažinimą.

Madride, kaip ir Belgrade, Amerikos „vaduotojų“ organizacijų veiksniai atvirų provokacijų rengti neišdriso. Gal suprato tai esant beprasmiu užsiėmimu, o gal pabūgo vėl atsidurti belangėje. Tačiau Ispanijos sostinėje šie rėksniai netikėtai surado bendraminčių.

Kaip ir „vaduotojams“, kai kuriems NATO sluoksniams bei Vašingtono administracijos pasiuntiniams visiškai nesinori sėkmingai užbaigti Madrido susitikimą. Jie jau anksčiau bandė išprovokuoti konferencijoje susidūrimus tarp atskirų šalių, nutempti visą susitikimą į šalį nuo svarbiausių žemynų

problemų.

Pastaraisiais mėnesiais Vakarų valstybės bando primesti Madrido konferencijos dalyviams padėties Lenkijos Liaudies Respublikoje svarstymą, nors gerai žinoma, kad tai kišimasi į svetimos šalies vidaus reikalus, kad tai gali sukelti susitikime konfrontaciją.

Siomis dienomis į Ispanijos sostinę dalyvauti susitikime buvo atvykę keletas NATO valstybių diplomatinė tarnybų vadovų. Tačiau, deja, negalima teigti, kad šie užsienio reikalų ministrai atvyko tam, kad palengvintų konferencijos darbą ir padėtų pasiekti jame susitarimą. Įvyko priešingai. Sieponai nepatingėjo atvykti į Madridą, kad iš susitikimo tribūnos paplatintų antitarybinių ir antilenkiškų prasimanymų.

Krokodilo ašaras dėl padėties Lenkijoje Madride liejo atstovai tų šalių, kuriose pačiose grubiai, sisteminiai ir masiškai paminamos elementarios žmogaus teisės. Juk būtent Vakaruose daug milijonų žmonių neturi darbo, čia katastrofiškai auga benamių ir vargšų armija, čia siautėja rasizmas bei policinis teroras. Tačiau Amerikos valstybės sekretorius A. Haig, kaip ir kiti jo Vakarų kolegos, Madridą apie tai nedrįso užsiminti.

Kapitalistinių valstybių bandymas suvaidinti Madride eilinį politinį farsą verčia abejoti Jungtinių Valstijų bei kitų NATO šalių vadovu, vis tebesaukiančių apie „ištikimybę“ Helsinkio principams, nuširdumu.

Helsinkyje visų Europos taikingųjų jėgų pastangas bandė sugriauti niekam neatstovaujantys rėksniai. Madride į tribūną lipo valstybės veikėjų rangą turintys žmonės, kurie jau pirmais žodžiais nusileido iki rėksnių lygio. Ar Vakarų valstybių veikėjams nevertėtų susirūpinti, kad jų Madride pasakytos kalbos labai jau priminė rėkavimus veiksmų, kurie Helsinkyje neteko batų raištelių, o žymiai anksčiau—prarado realybės bei perspektyvos jausmą? Ministrams bei politiniams veikėjams būti panašiems į tokius tarsis ir nederėtų...

Vilius Kavaliauskas

Prekyba su Rytais padeda stiprinti taiką

Visuomenė, oficialūs sluoksniai ir verslininkai, taip pat Vakarų Vokietijos spauda griežtai smerkia Vašingtono ir tam tikrų VFR sluoksnių mėginimus sužlugdyti ekonominius ryšius su Tarybų Sąjunga ir kitomis socialistinėmis šalimis.

Didelį susidomėjimą sukėlė kalba, kurią VFR ūkio ministras Otas Lambsdorfas pasakė spaudoje konferencijoje nacionaliniame spaudoje klube Vašingtone. Kalbėdamas apie JAV mėginimus primesti Vakarų Europos šalims įvairaus pobūdžio ekonomines „sankcijas“ ir prekybos embargus prieš Tarybų Sąjungą ir Lenkiją, jis pareiškė: „Tokios politikos šalininkams vertėtų pagalvoti: ar mes nepadarysime didesnės žalos patys sau negu tai šaliai, prieš kurią bus nukreiptas toks embargas“. Priminęs, kaip žlugo Jungtinių Valstijų savo laiku įvestas embargas grūdų pardavimui Tarybų Sąjungai, Vakarų Vokietijos ministras pažymėjo, kad

„kaip rodo istorinis patyrimas, tokios priemonės nedaro jokio ilgalaikio poveikio“. Lambsdorfas pabrėžė, kad negalima kalbėti ekonominių grasinimų kalba su šalimi, kuri kuria palydovus ir sugeba pati gaminti reikiamus įrengimus savo

Per praėjusius dešimt metų Tarybų Sąjunga tapo mūsų didžiausia prekybos partnere ir mes tikimės, kad taip bus ir ateityje,—pareiškė, duodamas interviu įtakingam ekonominiam žurnalui „Ost-vest-komerc“, koncerno „Sms Slemansimag“ valdybos pirmininkas H. Vaisas.—Per tą laiką mūsų firma gavo didelius Tarybų Sąjungos užsakymus tiesti įrengimus Oskolo elektrometalurgijos kombinatui, Novo Lipecko metalurgijos gamyklai. Kuibyševo metalurgijos gamyklai ir kitoms didžiausiomis Tarybų Sąjungos statyboms“.

Projekto „Dujos—vamzdžiai“ realizavimą parėmė žymus VFR politinis veikėjas, Šiaurės Reino—Vestfalijos krašto ministras pirmininkas J. Rau. Kalbėdamas firmos

JAV ekonominės politikos padariniai Europai

„Reagano ekonominis karas“—su tokia antrašte Prancūzijos žurnalas „Ekonomi e politik“ išspausdino straipsnį apie pražūtingus Vakarų Europos šalims JAV ekonominės politikos padarinius.

Amerikos politika pavojinga ne tik taikai visame pasaulyje, bet ir Vakarų šalių, tarp jų Prancūzijos ekonomikai, pabrėžia žurnalas. Siekiamas įtvirtinti savo pranašumą Vakarų pasaulyje, Jungtinės Valstijos ne tik nori padaryti Europą planetos „karštuoju tašku“, dislokuodamos ten branduolinį ginklą, bet ir priversti Vakarų Europą pradėti ekonominę karą su Rytais.

Ekonominis smukimas Jungtinėse Amerikos Valstijose savaime pražūtingai atsiliepia Europos „dešimties“ ekonomikos būklei. Dar daugiau Amerikos administracija specialiai mėgina tiesiogiai ir netiesiogiai suversti Vakarų Europos šalims Jungtinės Amerikos Valstijos apėmusios krizės padarinius. Krizė, rašo žurnalas, eksportuojama įvairiais keliais, ir pirmiausia kariniu, kai Pentagonas mėgina įtraukti sąjungininkus Europoje į neribotas ginklavimosi varžybas. Naudojami ir finansiniai svertai—

siekdamos kompensuoti biudžeto deficitą ir didžiules karines išlaidas. JAV pradėjo tikrą finansinį karą prieš Europą.

Jos dirbtinai didina bankų diskonto normas, kas traukia į užjūrį kapitalus ir didina dolerių kursą. Be to, Vašingtono nuomone, Vakarų Europa neturi teisės prekiauti su socialistinėmis šalimis taip, kaip ji laiko reikalinga.

Vašingtono valiutos ir finansų politika, jo prekybos karas su EEB metalurgijos, tekstilės pramonės, žemės ūkio srityje, karas, kuriame jis naudoja bet kokį ginklą, kuo pražūtingiausiai atsiliepia Vakarų Europos šalių, jų tarpe—Prancūzijos, ekonomikos būklei. Pakanka pasakyti, kad per 4 metus Prancūzijos deficitas prekyboje su JAV išaugo 3 kartus—nuo 7 milijardų frankų 1978 metais iki 23 milijardų 1981 metais—ir sudaro dabar 40 procentų viso šalies užsienio prekybos deficitą. Prancūzija ir EEB neturi leisti Reagano administracijai naudotis savo pranašumu, kad priverstų Vakarų Europos šalis mokėti už Jungtinėse Amerikos Valstijose aštrėjančią krizę, pabrėžta baigdamas „Ekonomi e politik“.

K. T. A-kas

Iš narkomanų ir nusikaltėlių lizdų

Kristianija—miestas mieste, pasak Kopenhagos gyventojų, pradėjo egzistuoti 1971 m. rugsėjo pabaigoje. Tą rudenį apie 100 jaunuolių užėmė tuščius karinius sandėlius ir kareivines Kristianshavne—centriniame Danijos sostinės rajone.

Dauguma šių vaikų ir merginų prarado viltį susirasto kokį nors būstą, išsidarbinti, įgyti norimą profesiją ar išsilavinimą. „Iššūkis kapitalistinei visuomenei“. „Bedalė karta ėmėsi spręsti opias problemas“, „Neregėtas socialinis eksperimentas“—tokiomis antraštelėmis sumirgėjo vietos spauda, publikuodama straipsnius apie „laisvojo jaunimo miesto“ įkūrimą.

Visi valdžios bandymai atgauti benamių užimtus pastatus susilaukė ryžtingo atkirčio. Nepadėjo nei grasinimai, nei įkalbinėjimai, nei pagaliau jėga. Su „draugišku vizitu“ Kristianiją aplankė parlamentarų delegacija—gynybos ir kultūros ministrai su burmistru. Taikios derybos nedavė rezultatų. Persikėlėliai joku būdu neketina atsakyti taip sunkiai susirastose pastogėse. Vėliau į Kristianiją numota ranka. Vyriausybei iškilio rimtesnių problemų. Danija tapo gilios ekonominės krizės, apėmusios Vakarų Europos valstybes, auka.

Slinko dienos, bet viskas, išskyrus šturmu paimtas nušiuusias kareivines, liko po senovei. Šalyje viešpatavo ilgalaikis pramonės nuosmukis. Toliau buvo mažinama gamyba, didėjo nedarbas. Vis labiau mažinamas darbo vietų skaičius ir trumpinamos mokyklų programos. Kristianija, kuri buvo bematanti iššūkių kapitalistinei sistemai, neat-

„Manesman-Rerenverke“ darbininkams Miulheime (Ruras), jis pareiškė, kad VFR prekyba su Tarybų Sąjunga ir kitomis socialistinėmis šalimis yra „Labai svarbus veiksnys Vokietijos Federatyvinei Respublikai ekonominiu atžvilgiu“. Jis taip pat pabrėžė, kad prekyba su Rytais padeda stiprinti taiką“.

Iš laikraštėlių

— Ekonomistai sako, jeigu nedarbo lygis pasiekia virš 10 procentų ir išsilaiko metus, jau esti nebe recesija, o depresija. Didžios depresijos metais nedarbo lygis buvo pakilęs iki 25 procentų.

— Kaip kapitalai koncentruojasi, taip ir didieji komerciniai laikraščiai pereina į stambesnių savininkų rankas. Čikagoje bėra tik du dienraščiai. Mineapoly iš dviejų netrukus beliks vienas.

Vilnius, 1982 balandžio 15

Šveicariškų laikrodžių falsifikatai

Sveicarijos laikrodžių gamyklų susivienijime saugomi šimtai pavzdžių falsifikatų, masiškai gaminamų daugelyje šalių. Ypač klesti juodasis biznis Tolimuosiuose Rytuose ir Lotynų Amerikoje, kur pigi darbo jėga. Vertėvoms nereikia kurti viso ciklo gamybos, mat tarptautinė prekyba laikrodžių mechanizmais, gaminamais Vakarų Europoje, JAV, Japonijoje bei kitose šalyje, itin plačiai išvystyta. Padirbinėjant šveicariškus laikrodžius paprastai naudojami pigūs pusgaminiai.

Yra daug falsifikatų gamybos metodų: ir nusikalstamų, ir pusiau legalių, ir net legalių. Naudojami populiarų šveicariškų markių pavadinimais ar užrašu: "Pagaminta Sveicarijoje". Arba ciferblate išrašomas kurio nors Alpių respublikos miesto pavadinimas, ir laikrodis pardavinėjamas kaip šveicariškas. Pagaliau kopijuojama išorinė garšiausios laikrodžių imonės gaminio forma.

— Efektyviai kovoti su falsifikatoriais trukdo įstatymų trūkumai,—sako Maksas Holas, Sveicarijos laikrodžių gamyklų susivienijimo juridinio skyriaus vadovas. Ir paaiškina, kad įstatymų iškelta daug, bet jie arba pasenę, arba nenumato efektyvių sankcijų padirbinėtojų atžvilgiu.

— Praneškite mums apie visus falsifikatus,—ragina susivienijimas tėvynainius.—Tada galėsime demaskuoti juodosios rinkos vertei-

vas, perduoti bylą teismui ir pasiekti, kad jų produkcija būtų konfiskuota. Susivienijimo duomenimis, vien Honkonge pernai per 32 konfiskavimus buvo atimta ir sunaikinta 64,000 padirbtų laikrodžių. 56 kartus per metus falsifikatai konfiskuoti Taivanyje, 10 kartų pačioje Sveicarijoje.

Vietos ekspertų nuomone, pasaulyje kasmet pagaminama 10 milijonų falsifikatų, pardavinėjamų kaip Sveicariški laikrodžiai, Pelyndamiesi iš geros šveicariškų laikrodžių reputacijos padirbinėtojai daro labai didelę skriaudą Sveicarijos laikrodžių pramonei. Neseniai šią problemą aptaręs savo generaliniame susirinkime, Sveicarijos laikrodžių gamyklų susivienijimas nutarė iš esmės suaktyvinti kovą su falsifikatų pramone.

Be to, labai svarbiu laikomas aiškinamasis darbas pirkėjų tarpe. Sveicarus, vykstančius į JAV, susivienijimas išpėja: "Nesusišundykite tariamai masinančiais pasiūlymais nedidelėse krautuvėlėse! Jus lengvai gali apgauti! O už 50 dolerių įsigyti brangios markės šveicariško laikrodžio falsifikatą—nekoks biznis".

Tačiau kaip pirkėjui atskirti, pavzdžiui, padirbtą laikrodį "Roleks" nuo firminio? Patart! negali net šveicarų specialistai. Viena, ką jie rekomenduoja—pirkti laikrodžius specializuotose parduotuvėse.

Aleksejus Dumovas

Grenlandai nubalsavo išstoti iš bendros rinkos

Pastarosiomis dienomis pasaulio spaudoje daug buvo rašoma apie Grenlandiją—didžiausią pasaulyje salą, kurioje gyvena apie 50 tūkstančių gyventojų. Susidomėjimą sukėlė neeilinis įvykis šio krašto gyvenime. Buvo surengtas referendumas dėl išstojimo iš Bendrosios rinkos.

Grenlandija į Europos ekonominę bendriją įstojo 1972 metais, kai ji visiškai priklausė Danijos Karalystei. Tačiau kai 1979 metais ji gavo savivaldos statusą, jos vyriausybė, visuomenei reikalaujant, nutarė surengti referendumą dėl dalyvavimo Bendrojoje rinkoje. Šiuo klausimu Grenlandijos parlamentas priėmė specialų įstatymą. Referendumui buvo ruošiamasi ilgai. Susikūrė net masinė organizacija, kurios nariai atkakliai siekė išstojimo iš Bendrosios rinkos. Jie įrodinėjo, kad priklausymas šiai uždarai ekonominei bendrijai prieštarauja Grenlandijos nacionaliniams interesams, neigiamai veikia krašto ekonominį gyvenimą, leidžia užsienio monopolijoms grobstyti gamtos turtais ir pan.

Užsienio kompanijų susidomėjimas Grenlandijos gamtos turtais padidėjo pastaraisiais metais, kai čia buvo atrasta nafta, gamtinės dujos, spalvotųjų metalų iškasenos. Salos pakrantės labai turtingos žuvų. Štai kodėl Grenlandijos priklausymas Bendrajai rinkai yra naudingas Vakarų Europos monopolijoms. Jos išstojimas ir savarankiškumo didėjimas kelia susirūpinimą ne tik Vakarų Europoje, bet ir Vašingtone. Mat didžiulė Grenlandijos teritorija užima svarbią strateginę padėtį. Čia dar nuo 1941 metų savo karines bazes laiko JAV. 1951 m. JAV ir Danija pasirašė naują susitarimą dėl "bendro saugojimo". Porto Grenlandijos, 1982 balandžio 15

dijoje atsirado strateginės JAV karinės bazės, kurioms dabar Pentagonas teikia ypatingą reikšmę.

1972 metais dauguma Grenlandijos gyventojų pasisakė prieš stojimą į Bendrąją rinką. Tačiau į jų nuomonę tada nebuvo atsižvelgta. Dabartinio referendumo metu ši nuomonė vėl buvo patvirtinta: 52 procentai balsavusiųjų pasisakė už Grenlandijos išstojimą iš Bendrosios rinkos. Referendumo rezultatus dabar svarstys Grenlandijos, po to Danijos parlamentas.

Apžvalgininkas

DAILININKO LIKIMAS

Vakarų spauda rašo, kad pirmą kartą po Modigliano mirties Paryžius išvydo iškart tiek daug jo kūrinių. Prancūzijos sostinėje įvyko garsiojo dailininko retrospektyvinė paroda, kurioje buvo eksponuojama 240 paveikslų, piešinių, skulptūrų. Paroda veikė keletą savaičių, ja labai domėjosi tiek spauda, tiek ir lankytojai. Tiesiog paradokšas—kuo toliau nuo gyvųjų tolsta koks nors didis žmogus, tuo arčiau nori su juo susipažinti, viską sužinoti, paliesti ir pažiūrėti. O juk Modigliano gyvam esant ji vadino keistuoliu, iš visur vijo ir tyčiojosi.

Sergas ir elgeta, jis tada niekam nereikalingas savo kūrinius dalino, kam pakliuvo, palikinėdavo už skurdžią vakarienę, vyno stiklinę. Visą jo gyvenimą persekiojo viena kankinanti mintis; kur gauti pinigų, kad išmaitintų žmoną, vaikus, pramistų patį? Už piešinius Modigliano mokėjo 4-5 frankus. Vienas moters portretų, kurį jis kažkada paliko Monparnase už vakarienę, neseniai įvykusiame Londono aukcione buvo parduotas už 100 tūkstančių dolerių.

Per Izraelį ginkluoja diktatorius

Jungtinės Valstijos naudoja Izraelį kaip tarpininką, aprūpindamos ginklais reakcinius diktatorius Centrinės Amerikos režimus, rašo Nikaragvos laikraštis "Nuevo diario".

Pateikdamas iš diplomatinė šaltinių gautus duomenis, "Nuevo diario" pažymi kad pastaraisiais metais Tel Avivas pasidarė vienu iš svarbiausių ginklų proamerikietiškiems regiono režimams tiekėju. Kovos lėktuvai, šautuvai ir automatai, daugelio kitų rūšių ginklai ir karo technika nenutrūkstamu srautu gabenama iš Izraelio į Salvadorą, kur visa tai panaudoja kruvina chunta susidorojimams su beginkliais civiliniais gyventojais.

Plataus masto karinę "pagalbą" teikia sionistai diktatorinei Gvatemalos klikai rašo "Nuevo diario". Gvatemalos revoliucionierius Elijas Baraona kuris, vykdydamas opozicinių organizacijų užduotį, dirbo

Vokiečių jaunimas prieš karo pavojų

Įvyko vokiečių socialistinio darbo jaunimo organizacijos federalinis suvažiavimas, kurio šūkis buvo—aktyvinti jaunimo kovą prieš JAV administracijos skatinamas ginklavimosi varžybas, prieš ketinimus dislokuoti VFR teritorijoje naujas Amerikos vidutinio veikimo nuotolio branduolines raketas, neutroninę ir cheminę ginklą, apginti pagrindines VFR jaunosios kartos teises.

Delegatai, kalbėję diskusijose dėl vokiečių socialistinio darbo jaunimo federalinės valdybos ataskaitinio pranešimo, kurį padarė VSDJ pirmininkas V. Sturmanas, ypač pabrėžė, kad būtina išaiškinti VFR gyventojams ir jaunimui taikius Tarybų Sąjungos užsienio politikos tikslus, taikias TSRS iniciatyvas, kuriomis siekiama pagerinti tarptautinę padėtį, imtis konkrečių priemonių ginklavimosi varžybų apribojimo ir nusiginklavimo srityje.

Lenino komjaunimo delegacijos vadovas, VLKJS CK pirmasis sekretorius B. Pastuchovas 40 milijonų komjaunuolių, viso tarybinio jauni-

Prieš parodos atidarymą buvo padarytas didelis darbas. Ne vien todėl, kad rengėjams teko daug padėti pastangų, kol surinko dailininko kūrinius, išsklaidytus po muziejus ir privačias kolekcijas. Louvro laboratorijose Modigliano drobes nuodugniai tyrė specialia aparatu. "Modigliano nesinaudojo paletė,—rašė Italijos žurnalas "Epoka".—Paprastai dirbdavo keturiais penkais teptukais. Pradėdamas piešti naują kūrinių, kiekvieną kartą imdavo naujas tubeles. Piešinį apmesdavo per akimirksnį. Nepaprastai meistriškai, nė sekundės nedvejodamas. Imdamasis portreto, brėžė ant drobės juodą ratą—magišką ratą, kaip jį pavadintų dabar, kuriame jis norėjo sutalpinti piešiamo žmogaus sielą".

Pasak amžininkų, dailininką lydėjo vės ne visas Paryžius. Jis mirė alkanas miesto vargšų ligoninėje, o į kapą atsigulė kaip princas.

Šaltas ir priešiškas buvo pasaulis, kuriame gyveno Modigliano. Tame pačiame italų žurnale parašyta, kad Paryžiuje gyvena dailininko dukterė Žana Modigliano. "Jai jau per 60, ji irgi tapo, kaip ir jos tėvas, ir, kaip tėvas, gyvena skurde".

E. Ratusnikas
"Sovetskaja kultura"

vienoje iš režimo slaptųjų tarnybų pateikė įrodymų, kad vien pastaraisiais metais Tel Avivas pardavė šiai šaliai daugiau kaip 50 tūkstančių šaulių ginklų, 15 karinio transporto lėktuvų ir 5 kovos sraigtašparnius.

Kaip praneša spauda apie 40 procentų ginklų, kuriuos Gvatemala perka užsienyje, gaunama iš sionistinio režimo.

Vis labiau plečiasi Tel Avivo ir Hondūro karinis bendradarbiavimas. "Patarėjai" izraeliečiai stipriai įsitvirtino šios šalies ginkluotuosiose pajėgose, moko Hondūro pilotus valdyti Amerikos naikintuvus.

Izraelio kariniai ryšiai su regiono diktatoriniais režimais paaiškinami ne tik "komerciniais interesais". Jų suartėjimo pagrindą sudaro militarizmo ir terorizmo filosofija, kurią sionistai ir Lotynų Amerikos karinės diktatūros kelia į valstybinės politikos rangą, pabrėžia "Nuevo diario".

J. Lotynas

mo vardu perdavė brolišką nuosirdų sveikinimą federalinio suvažiavimo delegatams ir visiems VSDJ organizacijos nariams. Komjaunuoliai, Tarybų šalies jaunimas, pareiškė jį, solidarizuojasi su siaukojama VSDJ kova prieš imperalizmo karinius pasirengimus, už taiką visame pasaulyje, jaunosios kartos socialines ir demokratines teises, už VFR darbo jaunimo padėties pagerinimą.

Kalbėdamas suvažiavime Vokiečių komunistų partijos pirmininkas Ch. Misas nurodė, kad jaunimo judėjimas Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje—tai judėjimas už taikos gynimą, už socialinį atnaujinimą. "Mes niekada neturime pamiršti, kad mūsų epocha—tai perėjimo iš kapitalizmo į socializmą epocha,—pareiškė jis, kreipdamasis į delegatus.—Ir galingiausia revoliucine epochos jėga yra socialistinė sandrauga, realusis socializmas!"

"Mes kreipiamės į visus: tarkite savo "Ne" branduolinėms rakėtoms! Pakilkite į kovą prieš karo pavojų!"—raginama pareiškime taikai ginti, kurį vieningai priėmė Diuseldorfo suvažiavimo delegatai. Jame pabrėžiama, kad JAV administracijos kariniai pasirengimai kelia grėsmę žmonijos gyvybei, jaunosios kartos ateičiai. Geriausias būdas taikai išsaugoti ir užtikrinti—derybos. Pareiškime aukštai vertinami taikūs nuoseklūs TSRS pasiūlymai. Karo priešininkų greitas turi papildyti kaip galima daugiau VFR vaikų ir merginų, nurodoma dokumente.

J. J.

•••
— Cikagoje tik 25 procentus visų nuomuojamų butų nuomuoja šeimos su vaikais. Mažiausia 200,000 vaikų gyvena pas savo tėvus ankštuose butuose, dažnai pavojinguose ir kenksminguose sveikatai.

— Jeigu palūkanos nesumažės, tai kitais metais apie 900 Loan Associations taupomųjų kasų pristigs kapitalų ir turės užsidaryti, sako Federal Home Loan Bank Board pirmininkas Richard Pratt.

— Amerikoje kasmet pavagiama už apie \$4 milijonus automobilių, ir vogimai didėja taip, kad šiais metais viešas iš 43 automobilių bus pavogtas.

5

ŠIAULIAI: DABARTIS IR ATEITIS

Nuotraukoje: Taip dabar atrodo Vilniaus gatvė Šiauliuose. Ji palikta tik pėstiesiems. A. Dilio nuotrauka

Šiauliai pagal didumą—ketvirtasis Lietuvos miestas, išaugęs Tarybų valdžios metais. Praėjusio karo audrų labai nusiaubtą miestą darbo žmonės prikėlė iš pelenų. Dabar čia veikia daugiau kaip 30 stambių pramonės įmonių. Išaugo nauji gyvenamųjų namų rajonai. Miestas pasipuošė gražiais prekybos, kultūros-švietimo, sveikatos apsaugos pastatais.

Didžiausios miesto įmonės—Televizorių gamyklos—produkcija keičia po plačiąją Tarybų šalį, socialistines valstybes. Tolimiausių pasaulio šalių vaikai važinėja „Vairo“ gamykloje pagamintais dviračiais, didelę paklausą turi „Verpsito“ trikotažo gaminiai bei kitų įmonių produkcija.

Šiauliečiai sukūrė gražias poilsio zonas. Jie užtvėnkė Dubysos upę, kuri užtvėnkė Bubių slėnį. Šalia Talšos ir Rekyvos ežerų dabar čia mėgstamiausia miesto gyventojų poilsio vieta.

Miestas kasmet gražėja. Aikštes ir skverus puošia dailininkų, liaudies menininkų kūriniai. Vasarą rengiamos gražios masinės liaudies

meno šventės, respublikiniai pučiamųjų orkestrų, chorų sąskrydžiai. Ilgais rudens ir žiemos vakarais meno mylėtojus kviečia teatro, koncertų salės, jaunos bibliotekos.

Neseniai respublikos Ministrų Taryba patvirtino Šiaulių generalinį planą iki 2000 metų. Numatoma, kad iki to laiko mieste bus 160 tūkstančių gyventojų. Daugiaaukštė gyvenamųjų namų statyba bus vystoma pietvakarių kryptimi, o pramonės—pietų kryptimi. Mišraus aukštingumo gyvenamoji statyba numatyta vakariniame Talšos ežero krante, o individuali statyba—pietinėje miesto zonoje.

Didelis dėmesys skiriamas kraštovaizdžio apsaugai. Bus kuriami nauji parkai, plečiami želdinių plotai prie Rekybos ir Talšos ežerų, įrengiamos naujos šiauliečių poilsio zonos. Plėsis miesto komunalinis ūkis, didelis dėmesys skiriamas valymo įrengimų statybai.

Generalinio plano įgyvendinimas leis sukurti šiauliečiams dar geresnes darbo, buitines, poilsio sąlygas.

V. Siudikas

ROKIŠKIS KINO JUOSTOSE

Kino teatruose pradėtas demonstruoti naujas dokumentinis kino filmas „Rokiškis“.

— Prieš kelerius metus,—pasakoja rajono LDT vykdomojo komiteto pirmininkas Vytautas Sketeris,—gimė mintis sukurti šį dokumentinį filmą. Įmonėse, ūkiuose, rokiškėnų šventėse pasirodė žmonės su kino kameromis.

Kino filmas prasideda 1905 metų įvykiais, kai rokiškėnai sukilo prieš caro patvaldystę. Vėliau pasakojama apie 1918 metus, komunistinio pagrindžio veiklą buržuazijos valdymo laikotarpiu, parodomi Žemaitės partizanų junginio kovotojai Didžiajame Tėvynės kare.

Ryškūs kadrai apie šių dienų Rokiškį. Ekrane matome vilnos audinių fabriko „Nemunus“. Bando-

mosios eksperimentinės žemės ūkio mašinų gamyklos, Eksperimentinio maisto pramonės kombinato, Liudo Giros kolūkio, Edvardo Tičkaus vidurinės, Konstantinavos kaimo vidurinės profesinės ir vaikų muzikos mokyklų, kraštotyros muziejaus šokiadienius, geriausių žmonių.

Kino filme ryški tautų draugystės tema. Apie glaudžius rokiškėnų ryšius su visomis broliškoms tautomis byloja Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje keturiasdešimtmečio minėjimo, paminklo fašizmo aukoms atidengimo Vyžūnų kaime, dainų ir šokių švenčių vaizdai. Skambiu akordu nuaidi Grūdų produktų kombinato kapelos bei masinio vaidinimo „Patekėk, saulele“ scenos, rajono saviveiklininkų pasirodymai. Nuoširdžius žodžius apie

I žemdirbių namus atėjusi knyga

S. Nėries kolūkis—pačiame Ukmergės rajono pakraštyje, tolokai nuo rajono centro. Kai užpusto kelius, nelengva kur nors iš kolūkio išvykti. Pagyvenusiems—ūkis, vaikai, na, ir šiaip visokių rūpesčių, reikalų atsiranda, o jaunimui—savi reikalai: jei nėra kur išeiti, ką nors naujo, įdomaus išgirsti, sužinoti—anoks čia atrodytų, gyvenimas.

Samantonių gyvenvietėje pastatyti modernūs kultūros rūmai, gražiose patalpose valgykla, biblioteka, medicinos punktas. Centrinėje gyvenvietės aikštėje vasarą žydi gėlės ir trykšta fontanai, bet ne tik tai šį kolūkį daro miela, jaukų, toki, iš kurio nesinori niekur keliauti, svetur laimės ieškoti.

Cia kultūra seniai peržengusi kultūros rūmų slenkstį ir atėjusi į kiekvienus namus. Ji—vienas svarbiausių veiksnių, padedančių jaunimui suleisti šaknis į gimtąją žemę.

„Knyga—tai visokio žinojimo alfa ir omega, kiekvieno mokslo pradžią pradžia“,—teigia S. Cveigas. Dera vieta jai skirta ir šiame kolūkyje. Jis turi puikią biblioteką, pačių kolūkiečių butuose susikaupia vis daugiau literatūros. Kolūkio administracija per metus knygos propagandai skiria iki 1000 rublių, o Knygos bičiulių draugijos pirminė organizacija rūpinasi, kad šios lėšos būtų prasmingai naudojamos.

Knygos bičiuliai rengia teminius literatūrinius vakarus, organizuoja paskaitas, padedančias ugdyti skaitymo kultūrą, pagarbą knygai, supažindinančias su naujausia visuomenine politine, mokslinė literatūra. Kolūkio knygos bičiulių draugija pernai dalyvavo V. Lenino kūrinų, visuomeninės politinės literatūros bei plakato propagandos są-

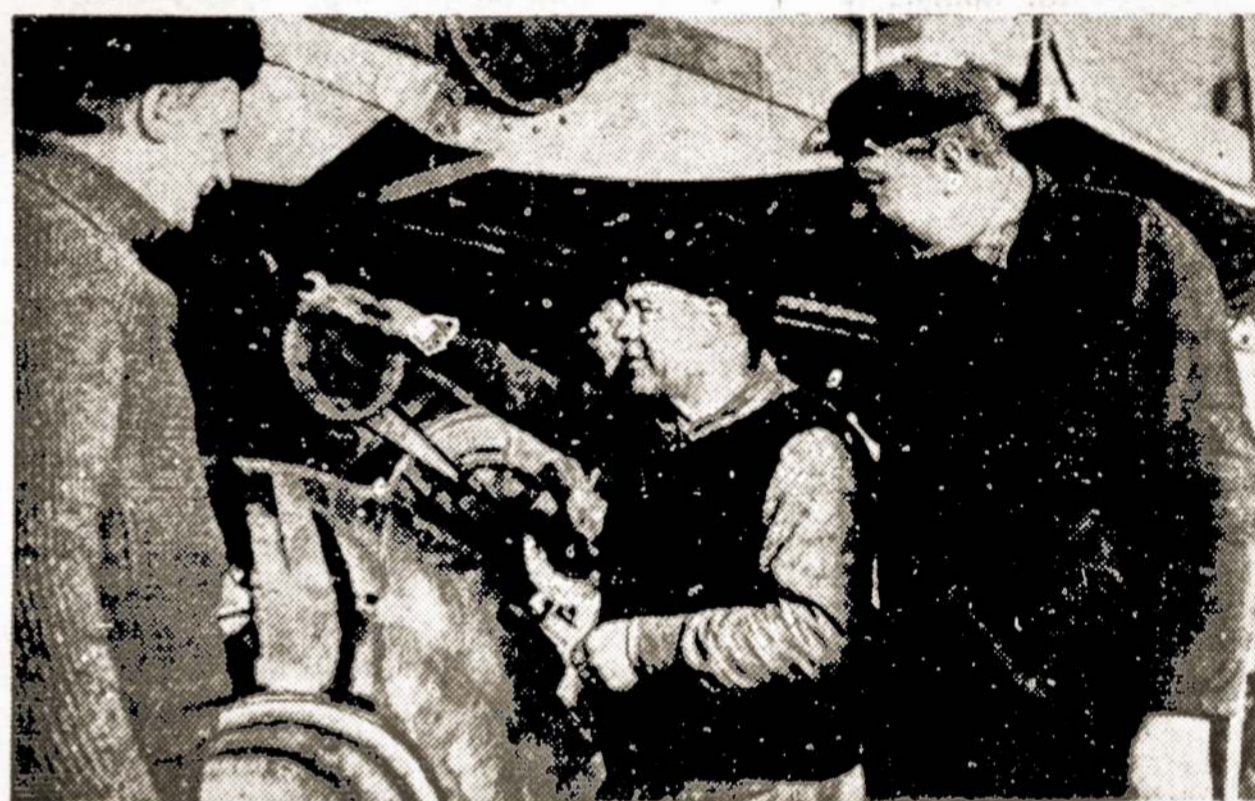
junginėje apžiūroje konkurse ir laimėjo pirmąją vietą. Verta prisiminti teminį vakarą „Lenino idėjos gyvuoja ir nugalė“. Vakaro metu veikė knygų paroda „Leninizmas—mūsų epochos revoliucinė vėliava“. Įdomių renginių knygos bičiuliai suorganizavo TSRS Konstitucijai. Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 40-mečiui. TSKP XXVI suvažiavimui pažymėti.

Kolūkiečių, ypač jaunimo, tarpe populiarūs teminiai vakarai, skirti propaguoti knygoms etikos, estetikos, dorovės klausimais. Literatūrų jėgomis buvo surengta paskaita pokalbis „Apie bendravimo kultūrą“ ir teminė knygų paroda „Tau, jaunuoli“, vakaras susitikimas su darbo pirmūnais „Žemė, duona, žmogus“ ir knygų paroda „Žemė myli darbščias rankas“.

Visuomeninė politinė literatūra propaguojama ir per kolūkio radiją. Knygos bičiuliai parengė paskaitas „Leninas ir biblioteka“, „TSRS Konstitucija—mūsų pagrindinis įstatymas“ ir kt. Per radiją kolūkiečiai informuojami apie naujas knygas ūkio bibliotekoje. Žemės ūkio specialistams teikiama speciali informacija: jiems pranešama apie visas žemės ūkio literatūros naujienas, nurodoma, kokias knygas galima gauti vietoje, kokias—užsisakyti per tarpbibliotekinę abonementą.

Praėjusiais metais kolūkyje pradėjo veikti visuomeninis knygų kioskas. Kolūkio knygos bičiuliai žemdirbius supažindina su leidyklų teminiais planais, priima išankstinius užsakymus. Draugija daro viską, kad knyga patektų į kiekvienus namus, kiekvienas rankas.

A. Jusytė

Jurbarko rajono Mičiurino sodininkystės tarybinio ūkio mechanizatoriai jau suremontavo visus traktorius. Baigiama ruošti darbymečiui ir kita žemės ūkio technika.

Nuotraukoje: Kombineininkai [iš kairės] K. Bartusevičius ir J. Gudžiūnas, suvirintojas A. Streckis remontoja javų kombainą.

K. Jurelės nuotrauka

PERSPEKTYVINĖ BULVIŲ VEISLĖ

Lietuvos žemdirbystės institute Vokės filialo selekcininkų išvestos „Vilnios“ veislės bulvės Vilniaus veislių tyrimų punkte pernai davė po 585 cnt iš hektaro. Vokės eksperimentinio ūkio Lyginių skyriaus smėlotose dirvose šių bulvių priekasta po 250 cnt iš hektaro.

rokiškėnus filme taria žemietis, akademikas Leonardas Kairiūkštis.

Kino filmo scenarijų parašė Lietuvos kino studijos redaktorius A. Digimas, filmavo Lietuvos TSR kino mėgėjų draugija.

Filmas igarsintas lietuvių ir rusų kalbomis ir bus demonstruojamas visuose rajono kino teatruose. Jis skirtas TSRS ikūrimo šešiasdešimtmečiui.

J. Povilaitis

APIE PROFILINĮ MOKYMĄ

Utenoje buvo susirinkę rajono mokyklų aštuntųjų klasių mokinių tėvai, kurie dalyvavo pokalbyje tema „Profilinio mokymo vaidmuo pasirenkant profesiją“. Į šį renginį atvykusi grupė Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto dėstytojų pasakojo, kur toliau mokosi klasės su sustiprintu matematikos mokymu baigę respublikos abiturientai, ką gali studijuoti tie, kurie mokysis klasėse su sustiprintu lietuvių literatūros mokymu, ir pan. Svečiai iš Vilniaus, taip pat uteniškiai pedagogai atsakė į daugelį tėvų dominančių klausimų apie profilinį mokymą, profesijos rinkimąsi.

Vilnis, 1982 balandžio 15

Birštono "Vermės" žemdirbių sanatorijoje per metus pailsi ir gydosi apie trys tūkstančiai kaimo žmonių. Poilsiautojų paslaugoms yra rentgeno, stomatologinis, dantų protezavimo, fizioterapijos, kiti kabinetai. Poilsiautojai daug keliauja po gražias Birštono apylinkes, slidinėja.

Nuotraukoje: "Vermės" sanatorijos poilsiautojai [iš kairės] Jonavos rajono Bukonių tarybinio ūkio buhalterė Stanislava Valiukevičienė, Jurbarko MSV vairuotojas Vladas Grigaitis, Akmenės rajono Černiachovskio kolūkio melžėja Brigita Jakubauskienė ir Rokiškio tarpkolūkinės statybos organizacijos vyriausia ekonomistė Genovaitė Gavėnienė ruošiasi slidinėti.
M. Baranausko nuotrauka

STATYBINIŲ BEI MIŠKO MEDŽIAGŲ GAMYBA LIETUVOJE

Iš pradžių apie statybines medžiagas. Lietuva turėjo gamtinių išteklių savai daugelio statybinių medžiagų gamybai organizuoti, tačiau dėl įvairių priežasčių negalėjo jų panaudoti. 1931-1938 metais iš užsienio vidutiniškai per metus būdavo įvežama po 80 tūkstančių tonų cemento už 3,9 milijono litų, langų stiklo importas kasmet atsieidavo 800 tūkstančių litų. Būdavo įvežamos plytos ir drenažo vamzdžiai.

Dabar statybinių medžiagų pramonė ne tik patenkina nepalyginti didesnes savo reikmes, bet ir siunčia į sąjungines respublikas, taip pat eksportuoja cementą, stiklą, mineralinę vatą, stiklo blokus, plytas, drenažo vamzdžius, kitokias statybines medžiagas.

Dabar apie miško medžiagą.

Iki 1940 metų Lietuva eksportuodavo rąstus, pjautinę miško produkciją, celuliozę ir pirkdavo nemaža jų perdirbimo produkcijos. Vidutiniškai nuo 1924 iki 1939 metų imtinai kasmet būdavo išvežama miško medžiagos ir jos perdirbimo produktų už 52 milijonus litų. Tai sudarydavo 22,4 procento šio laikotarpio vidutinių metinių eksporto įplaukų. Per dvidešimt buržuazijos valdymo metų iškirsta 260 tūkstančių ha miško, o pasodinta ir pasėta tik 55,9 tūkstančio ha arba 21,5 procento iškirstų plotų.

Dabar miško medžiaga iš respublikos praktiškai neišvežama, eksportuojami tik medienos perdirbimo produktai: medžio drožlių ir medžio plaušo plokštės, baldai, kartonas, įvairios popieriaus rūšys, filtrai cigaretėms, ligninas, celuliozė.

Analogiškų pakitimų įvyko ir linų apdirbimo pramonėje.

Stambi linų augintoja ir eksportuotoja, Lietuva iš esmės neturėjo savo linų apdirbimo pramonės. 1938 metais linų pluošto ir sėmenų eksportuota už 26,7 milijonus litų, o lino dirbinių tik už 9,3 tūkstančio litų. Tais pačiais metais lino dirbinių importuota už 62,3 tūkstančio litų, t. y. importas viršijo eksportą beveik 7 kartus.

Šiandien respublikoje išauginti linai beveik visi perdirbami vietoje. Lengvoji pramonė, nors ir nedide-

Vilnis, 1982 balandžio 15

lais kiekiais, eksportuoja lino gaminius: audeklą staltiesėms, rankšluosčiams. Lengvoji pramonė eksportuoja taip pat siuvinius ir trikotažo gaminius, užvalaidas, kojines, puskojines, galanterijos dirbinius ir t. t.
Iš "Laikas ir įvykiai"

Šeši dešimtmečiai drožia medžio skulptūras Anicetas Puškorius. Kartu su juo dabar kuria liaudies meną visa šeima. Žmona Birutė—Lietuvos verpėjų verpėja. Trys sūnūs pasekė tėvo pėdomis. Aniceto Puškoriaus drožiniai buvo eksponuojami Montrealyje, Genujoje, Prahėje, Bratislavoje, Varšuvoje, daugelyje Tarybų šalies miestų. Gerą pusšimtį liaudies meno meistro darbų turi įsigiję Lietuvos ir Tarybų Sąjungos muziejai. Ypač populiarūs jo padarytos kaukės.

Nuotraukoje: Platelių tradicinės žiemos palydų šventės dalyviai, pasidabinę A. Puškoriaus sukurtais kaukėmis, Nuotraukos centre—šių kaukių autorius.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

ZIRGAIS PO DRUSKININKŲ APYLINKES

Įpusėjus žiemai Druskininkų miškininkystės techninės propagandos namai "Girios aidas" buvo pakvieta kurorto gyventojus ir svečius pasižininti senoviškais važeliais žiemos miško keliais.

Zirgai poilsio dienomis ne tik skraidino druskininkiečius ir kurorto svečius po gražiuosius Dzūkijos pušynus ir vėžino vestuvinius, vardynų ir kitokių švenčių dalyvius.

Buvusi mažžemio dukra džiaugiasi gyvenimu

Gal kai kas pavadins mane mažanore, jei pasakysiu: esu viskuo patenkinta, esu laiminga. Kitaip pasakyti būtų neteisinga. Kaip ir visur, būna rūpesčių, būna bėdų ir mūsų šeimoj, ir mūsų kolektyve, bet tai ir yra gyvenimas. O džiaugsmo, gerų žinių atneša kiekviena diena.

Pirmiausia apie didžiausią mūsų šeimos džiaugsmą, didžiausią turimą. Vyresnioji dukterė Laima šiemet baigia Vilniaus pedagoginį institutą. Dirbs istorijos mokytoja Alytaus rajone. Antroji, Danutė, irgi krykštauja: aš jau be penkių minučių agronomė. Ji išlaikė techniku-me valstybinius egzaminus, gavo paskyrimą į Kėdainių rajoną. Dabar pareiškė: studijuosiu Žemės ūkio akademijoje. Sakome, gerai, vaikeli, gali stoti į akademiją. O ji—ne, neakivaizdžiai mokysiuos, noriu sužinoti, ko darbe verta.

Paskutiniai mėnesiai namuose ir trečiajai dukrai—Virgutei. Išlaikys abitūros egzaminus ir važiuos į Žemės ūkio akademiją. Apie kitokią specialybę ir nesvajoja.

Liks namuose tik Arūniukas: šitas užaugęs, matyt, kokių mechaniku bus, nes ir dabar jau tėvo pagalbininkas taisant elektrinius prietaisus ar šiaip darbuosė prie technikos.

Mūsų ne vienas klausia: ar ne sunku dvi dukteris iš karto į mokslus leisti? Viena Vilniuje, kita—Kaune, o, girdi, ir vieno reikalavimus sunku patenkinti. Nekelia mūsų vaikai neprotingų reikalavimų. Abi gavo stipendijas, dažnai ir padidintas, nes mokslo pirmūnės. Gyveno bendrabučiuose, maisto, po rublį kitą drabužiams priduriam. O Vilnius, Kaunas—argi dabar toli? Kas porą savičių parlekia namo. Ir mes patys automobilį turim, jei kas—ir nuvažiuojam aplankyti.

Dirbu kiaulių komplekse. Prižiū-

Plungės "Linų audinių" fabrike veikia plataus vartojimo gaminių baras. Iš gamybos atliekų čia daromi grindų takai, maišeliai ir kitos reikalingos prekės.

Nuotraukoje: Meistrė Audronija Mačiulskienė ir atliekų perdirbėja Felicija Jakavickienė ir Jonas Milvertas žiūri grindų takus.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

riu per penkiasdešimt paršavedžių. Ir negaliu pasakyti, kad sunku. Tvirtuose švaru, šilta, mechanizmai sunkiausius darbus nudirba. Belieka kruopščiai atlikti pareigas. Ir sekasi tada. Praėjusiais metais, kaip ir dar ankstesniais, išauginau po 23 paršelius iš kiekvienos paršavedės. Rajone rezultatas—vienas geriausių, ir savame kolūkyje vadinama pirmūne.

Negaliu pasakyti, kad dirbu dieną naktį. Dvi laisvos dienos kas savaitę, apmokamos atostogos. Sodybinį sklypą kolūkio technika įdirba, belieka daržas, sodas, gyvulėliai. Draugiškai darbus šeimoj pasidalijant argi sunku? Ir į ekskursijas, ir į tolimesnes keliones išvažiuojam.

Bet labiausiai širdis traukia prie dainos ir senovinio šokio. Jau seniai susibūrėm mes, gyvulininkystės, laukininkystės darbuotojos, pensininkės, į etnografinį moterų ansamblių. Gražumas tų dzūkiskų dainų! Kaip jų nedainuosi ir sau, ir kitiems. Man tai pačios gražiausios mamos išmokytos dainos "Iškasiau šulinėlį", "Motule mano" ir daugelis kitų.

Gal ir nebe taip jas dainuoju, nors šalia su mama ant scenos stovim. Jai—tai jaunystės vargų atsiminimai. Devynis pagimdė, tik šeši užaugom mažžemio valstiečio pirkioje. Vargu ji daug patyrė—sako, daina labiausiai širdį ramino, užtai ir dabar, jau šešiasdešimt šešerių sulaukusi, tebedainuoja mūsų ansamblyje ir vis naujų dainų mus, dukteris, išmoko.

O aš daina, nors ir graudi ji, gal daugiau savo laimę išsakau: kad esu gerbiama darbininkė, žmona ir motina, kad gražiai auga ir leidžia šaknis į gyvenimą vaikai, kad gera gimtinėje, kur lieknos pušys, kvapnūs viržiai, skambios dainos.

D. Žekienė

Varenos rajono Liškiavos kolūkio kolūkietė

KAPSUKIEČIAI SU JŪREIVIAIS

Gausi kapsukiečių delegacija Klaipėdoje aplankė ką tik iš reiso sugrįžusį šefuojamą žvejybos laivą "Vinas Mickevičius-Kapsukas", kurio kolektyvas kovoja už teisę vadintis TSRS 60-mečio vardu.

Viešnage buvo įspūdinga. Kapsukiečiai susipažino su laivo igulos gyvenimu, darbais ir užmojais. Knygų bičiulių draugijos atstovai padovanojo laivo igulai didelę knygų siuntą, Kazlų Rūdos bandomojo medienos kombinato saviveiklininkai surengė koncertą.

DVIRAČIAMS ATSARGINĖS DALYS

Šiaulių "Vairo" dviračių ir variklių gamykloje įkurtas naujas specializuotas padalinys—tai atsarginių dalių gamybos baras.

Baras teiks detales anksčiau gamintiems dviračių ir variklių modeliams, kurie vartotojų dar yra naudojami. Standargo taisyklės reikalauja teikti atsargines detales dar 10 metų, kai nutraukta modelių gamyba. Dabar atsarginių detalių nomenklatūroje daugiau kaip 200 pavadinimų gaminiai, keliaujantys įvairiausiais šalies ir užsienio adresais.

Apdovanojimai gamtos apsaugos darbuotojams

Viena masiškiausių visuomeninių organizacijų respublikoje savo propagandine ir praktine veikla pripažinta Lietuvos gamtos apsaugos draugija. Šiuo metu draugijos gretoje yra per ketvirtį milijono narių, veikia 3000 pirminių organizacijų, dauguma įmonių, ūkių, įstaigų, organizacijų yra draugijos kolektyviniai nariai.

Svarbiausias veiklos tikslas, kaip buvo pabrėžta draugijos III suvažiavime, yra aktyvus dalyvavimas igyvendinant Komunistų partijos ir vyriausybės direktyvas gamtos apsaugos srityje.

Siekiant skatinti gamtosauginę propagandinę ir praktinę veiklą, respublikos vyriausybės nutarimu įsteigtos dvi Lietuvos gamtos apsaugos draugijos respublikinės tarybos ir Žemės ūkio darbuotojų profsąjungos respublikinio komiteto pereinamosios raudonosios vėliavos ir skiriamos piniginės premijos.

Susumavus 1981 metų socialistinio lenktyniavimo rezultatus tarp Gamtos apsaugos draugijos skyrių, nugalėtojais pripažinti: tarp miestų—Vilniaus skyrius, įteikiant Lietuvos gamtos apsaugos draugijos respublikinės tarybos ir Žemės ūkio darbuotojų profsąjungos res-

publikinio komiteto pereinamąją raudonąją vėliavą, apdovanojant garbės raštu ir skiriant 700 rublių premiją; tarp rajonų—pirmoji vieta draugijos Kauno rajono skyriui, įteikiant pereinamąją raudonąją vėliavą, apdovanojant garbes raštu ir skiriant 500 rublių premiją.

Antrąsias vietas iškovoję draugijos Molėtų ir Šilutės rajonų skyriai, trečiosios atiteko Ukmergės ir Raseinių rajonams, kurie apdovanojami garbės raštais ir skiriamos atitinkamos piniginės premijos.

Teikiama ivertinta Gamtos apsaugos draugijos Kauno, Klaipėdos, Panevėžio miestų, Klaipėdos, Kaišiadorių, Radviliškio, Jonavos Skuodo, Sirvintų, Utenos rajonų bei Palangos miesto skyrių veikla. Šie skyriai taip pat apdovanojami garbės raštais, o jų vadovams skirtos piniginės premijos.

Ignalinos, Pakruojo, Mažeikių, Salčininkų, Šilalės, Trakų, Lazdijų, Kėdainių, Plungės, Telšių ir Vilniaus rajonų skyriams nurodyti trūkumai. Šiuose skyriuose dar nepakankamai vystoma gamtosauginė propaganda, silpnai įtraukiama visuomenė į gamtos apsaugos įstatymų vykdymo kontrolę bei praktinę veiklą. J. Ambrazaitis

LIETUVOS GEOGRAFU DRAUGIJA

Prieš ketvirtį amžiaus 1957 m. kovo 22 d. Vilniuje įkurta Lietuvos TSR geografų draugija—visus respublikos geografus jungianti visuomeninė organizacija.

Galime prisiminti jos pirmtakus—1887-1875 ir 1910-1915 veikusią ir 1934-1940 veikusią Lietuvos geografinę draugiją.

Naujoji organizacija turėjo derinti ir skatinti geografų veiklą, plėsti jų kūrybinį bendradarbiavimą, organizuoti pasikeitimą tiriamojo ir pedagoginio darbo patyrimu, padėti ugdyti tarybinę geografinę mokslą, saugoti gamtą ir racionaliai naudoti jos išteklius. Pirmaisiais draugijos veiklos metais narių sudėtis buvo gana įvairi. Vėliau kai kurie jų (miškininkai, paleontologai) įkūrė savas draugijas, o likusieji pasiskirstė po fizinės geografijos, ekonominės geografijos, meteorologijos-hidrologijos, mokyklinės geografijos, kvartero geologijos sekcijas. Draugijos pirmininku buvo išrinktas akademikas prof. K. Bieliukas, o nuo 1967 m. šį postą užima prof. A. Basalykas. Sudarytoji redakcinė leidybinė komisija rūpinosi "Geografinio metraščio" leidimu. 1961 m. įsteigtas geodezijos skyrius Kaune, kuris greitai tapo vienu veikliausių draugijos padalinių.

Šiuo metu Lietuvos TSR geografų draugija vienija 360 narių. Jų tarpe 15 mokslų daktarų ir 93 mokslų kandidatų. Leidžiamos monografijos, draugijos narių pateikta mokslinė medžiaga, pasiūlymai bei rekomendacijos skelbiami "Geografinio metraščio" puslapiuose ir kituose planiniuose leidiniuose, konferencijose ir pasitarimuose, geografų suvažiavimuose ir simpoziumuose skaitomi pranešimai.

Geografinės žinios propaguojamos skaitant paskaitas, skelbiant populiarius straipsnius periodikoje, ruošiant parodas, kalbant per radiją ir televiziją, organizuojant terminius vakarus.

Draugijos nariai daug prisideda

8 9

ruošiant krašto pertvarkymo projektus ir saugant esamus landšaftus.

Užmegzti draugiški ryšiai su kitų respublikų ir užsienio geografų draugijomis, mokslo darbuotojais. Draugijos nariai dalyvavo tiriant pasaulinio vandens geologinę istoriją ir dabartinių nuosėdų klostymąsi pagal ESPT programą, dirbo tarptautinėse ekspedicijose, dalyvavo ir skaitė pranešimus tarptautiniuose geografų simpoziumuose ir kongresuose.

1980 m. pabaigoje įvyko VII sąjunginis Geografų draugijos suvažiavimas. Pabrėžta būtinybė nuodugniau tirti visuomenės ir gamtos sąveiką. Lietuvos TSR geografų draugija peržiūri darbo planus, ruošdamasi, bendradarbiaudama su kitais mokslais, gilinti integralinius tyrimus. V. Minkevičius

Ed Asner — A Man of Rare Courage

NELLIE DE SCHAAF

"Tempo" in The Chicago Tribune—March 18, 1982—featured a most surprisingly lengthy, sympathetic in-depth feature article on Ed Asner, titled "Dissenting Ed Asner Faces Fusillade of Unfriendly Fire", under the byline of Pete Hamill.

Ed Asner portrays Lou Grant in a weekly TV series, of the same name. It is one of the most popular TV series for its portrayal of journalism as it is in the real—not reel—life.

Many may not be aware that Ed Asner who plays Lou Grant is Lithuanian. He lives off Mulholland Dr. in Los Angeles and travels to the CBS Studio center in San Fernando Valley.

Ed Asner's father's name was Morris David Asner, an immigrant born in Vilnius, Lithuania, who first came to New York before the turn of the century. He worked in sweatshops in the garment district of New York for a year, then went

to Kansas City, Mo., where he met and married Lizzie Seliger of Odessa. They had five children. Ed Asner was the youngest. He was born Nov. 15, 1929.

*****

Asner has earned the hatred of warhawks, the State Dept., for openly condemning the war in El Salvador, but has earned the gratitude, affection and respect of the thousands of Peace groups, and those tens of thousands working against nuclear proliferation.

Asner is now President of the Screen Actors Guild, with a 50,000 membership. Unemployment among actors is 85% and it, therefore, required true grit and courage for Asner to support the traffic controllers strike—to champion liberal causes, but especially to sympathize with the people of El Salvador.

Asner first became interested in El Salvador 18 months ago when Sister Patricia Krommer and a Salvadoran woman of the Archbishop Romero Relief Fund approached him for help for the impoverished, the landless and the homeless within El Salvador itself—and outside the jurisdiction of the junta. They were seeking medical supplies, as medicine sent to El Salvador was always confiscated by the Government of El Salvador.

During this period, Asner read everything he could find on the subject in newspapers, periodicals and the specialized periodicals about Latin America passed on to him by Sister Pat. He also spent time with various Salvadoran exiles.

Asner admits he is not an expert on El Salvador but "he is a citizen who can read, and believes from all he has seen, read and heard that he knows enough to make some judgment on the place."

Asner says, "I think we're on the wrong side. We've ended up on the wrong side too many times, in too many places."

Because of his courage in speaking out, Asner has received many obscene phone calls—death threats and petitions have been circulated to have him removed as Pres. of Screen Actors Guild.

By his actions, Asner has joined a long line of actors and performers whose personal political activities have aroused the enmity of the "know nothings—the do nothings."

In the 30's many actors and performers rallied to send ambulances to Republican Spain—later, others participated in the Anti-war demonstrations, Civil Rights marches—the Sit-Ins for the "Right to Vote" in the South—etc.

Ronald Reagan, as President of the Screen Actors Guild in 1947, supported a resolution barring communists from membership in the union. The blacklist effectively smashed Leftist Hollywood into silence until the late 1960's. Reagan would like to do the same with all dissenters against intervention in El Salvador now.

It is up to all of us to demand that such actors and performers as Ed Asner, Robert Redford, Paul Newman, Jane Fonda, Pete Seeger, Peter, Paul and Mary, etc. be allowed to enlighten and entertain us whether on TV, in the movies, or in concerts.

The Moral Majority, which represents the most reactionary elements, must not be allowed to dictate our choices.

San Francisco-Oakland, Cal.

TARPTAUTINĖ MOTERS DIENA

Džiugu, kad šįmet San Francisco ir apylinkėje buvo gerai atžymėta Tarptautinė Moters Diena bei Kovo Aštuntoji. Kovo 6 šios mielos dienos gausus paminėjimas įvyko žymiajame San Francisco Golden Gate parke su kalbomis ir muzika. Taip pat Kovo Aštuntoji puikiai buvo atžymėta su kalbomis ir vaišėmis Berkeley, Cal. Irgi šauniai buvo atžymėta Kovo 7 diena įvyko Fellowship of Humanity patalpose Oakland, Cal., su kalbomis ir pietumis. Siame Oaklando Tarptautinės Moters Dienos minėjime pagrindinė kalbėtoja buvo Ginny McGuckin, kuri gražiai pateikė Kovo Aštuntosios dienos istoriją. Ginny pabrėžė, kad Kovo Aštuntoji yra gausiai švenčiama visame pasaulyje.

Nemažas kreditas priklauso šios apylinkės už taiką kovotojoms toms moterims, kurių pastangomis buvo suruošti čia suminėti Tarptautinės Moters Dienos minėjimai. Beje, Oaklando Kovo Aštuntosios dienos minėjime surinkta San Francisco pažangiam laikraščiui "Peoples-World" 8 šimtai dolerių aukų.

PIETINĖS KALIFORNIJOS SERGA DRAUGAI

Praejusį mėnesį teko aplankyti Los Angeles ilgakai sunkiai nesveikuojančius Onutę ir Jurgį Bernotus. Bernotas, jau galima sakyti, visiškai nebemato, ir akių gydytojas jam pasakė, kad jau jokią akių operaciją jo akių nepataisys. Tai skaudus smūgis žmogui girdėti, kad jau liks aklas. O. Bernotienė turi didelę problemą su savo kojomis ir jau viena pati negali niekur išeiti be kitų pagalbos. Be to, jų abiejų bendra sveikata labai yra susilpnėjusi.

O. Bernotienė buvo ilgametė "Vilnies" ir "Laisvės" vartininkė ir visada ji rūpinosi apie spaudos ir organizacijų reikalus. Bernotams prisiejo parduoti savo namą ir ieškotis slaugymo vietos bei priežiūros namų. Na, linkėtina jiems tuo reikalu sėkmės ir viso gero.

Taipgi Redlands, Cal., teko aplankyti sergantį Mykolą (Mike) Pukį, kuris jau treči metai randasi priežiūros namuose. Lankytojų Mykolą turi labai mažai. Kai buvo gyva Adeliukė Zix-Zitkevičienė, tai ji su savo broliu F. Strauss ji lankydavo. Dabar jau, galima sakyti, jis yra užmirštas. Taipgi norisi prisiminti, kad jau treči metai bėga nuo M. Pukio gerosios žmonos Onutės Pukienės mirties, o ji tiek daug rūpinosi Mykolo sveikata.

M. Pukis buvo vienas iš veikliausių organizacijų narių. Taip pat jis buvo vienas iš tu, kuris prisidėjo prie laikraščio "Vilnies" išleidimo ir sveikas būdamas visada rūpinosi spaudos ir organizacijų reikalais.

Dabar su M. Pukiu pasikalbėti veik negalima, nes jo kalbos negalima suprasti. Bet jis bando kalbėti ir džiaugiasi pamatęs pažįstamą žmogų.

Marytė Radienė, kuri gyvena Yucaipa, Cal., puldama buvo skaudžiai susižeidusi, ir jai prisiejo porą mėnesių išbūti priežiūros namuose. Bet jau grįžo ir gydosiai namie.

M. B-tė

8700/1982/08/04/01/01

PADEDA LĒKTUVAIS

Kiekvienais metais Klaipėdos rajono žemdirbiams didelę paramą suteikia aviatoriai. Pernai jie viršio užduotis. Siemet planuojama išlėktuvų patręšti 26,000 hektarų, išpurkšti herbicidus 3,000 hektarų plote.

EKSKURSIJA Į PADANGES

Aukščiausiu respublikoje turistiniu tašku tapo Vilniaus televizijos bokšto apžvalgos aikštelė. Į ją veda naujas ekskursijų maršrutas, supažindinantis su Karoliniškių rajone iškilusia radijo ir televizijos stotimi.

Tuo tikslu stotyje veikia ekskursijų biuras, paruošti gidai, priimamos kolektyvinės paraiškos. Ekskursantai supažindinami su šiuo kompleksu, taip pat su respublikos sostine, kuri kaip ant delno matoma nuo apskritos aikštelės, pakilusios į 165 metrų aukštį.

St. Petersburg, Fla.

— Vasario 20 d. Ilgai laukėm ir sulaukėm Chicagos Lakštūčių: Estelle Bogden, Vanda Žilis, Anna Krisiken ir Jonas Feiza. Mokytoja muzikė ir tos grupės vadovė Valeria Urbikienė. Valeria muzikoj toli nužengus. Valeria vienu tarpu mokino net 4 chorus. Programa buvo įvairi, dainavo solistai, duetai, tercetas ir kvartetas. Geri balsai, labai gerai išlavinti, gražiai padainavo. Publika plojo, prašė daugiau. Tikrai joms tinka pasirinktas vardas Lakštūtės (Nightingales). Rengė Vyresniųjų Piliėčių Klubas. Sveitainė buvo pilna. Gaila, kad Lakštūtės toli nuo St. Pete. gyvena. Norėtume dažniau jas girdėt.

— Vladas Dubendris, atšventė 95-tą gimtadienį. Visiems užfundi- no po taurelę. Svarbu paminėt garbingo amžiaus sulaukusį jubiliatą. Vladas Dubendris buvo vienas "Vilnies" ikūrėjų, bendradarbių ir stambus rėmėjas. Gimė vasario 13 d. gražiame Juodpinių kaime pasiturinčio ūkininko šeimoje.

Augo penki sūnūs ir viena dukra. Dar jaunystėje Vladas pradėjo domėtis darbo žmonių kova prieš išnaudojimą. Linkime Vladui sveikų ilgų laimingų metų.

— Turėjome svečią iš Tarybų Lietuvos—Antaną Bagdoną, Onos Markevičienės broį, kurie nesimantė 41 metus. Juos išskyrė karo audra. Antanas daug pergyveno, matė ir Sibirą. Ona su vyru ir maža dukrele buvo nublokšti kita kryptimi, irgi visko pergyveno. Kaip dabar jiems linksma ir smagu! Kiek kalbų turi! Antanas yra pensininkas, turi žmoną ir dvi dukras. Jei aplinkybės leis, pasisvečiuos apie 3 mėnesius. Seniau Amerikon važia- vo darbo ieškot, politiniai nusikal- tėliai ir jauni vyrai vengdami kari- Vilnis, 1982 balandžio 15

nės tarnybos. Svečiuokis, Antanai, tokia auksinė proga ne dažnai pasitaiko. Mums buvo malonu su Jumis susipažint.

— Buvo ir daugiau svečių. Su Lakštūtėmis atvažiavo ilgesniam laikui pabuvot St. Petersburg, Fla., Vincas Bogden, Estellos vyras. Jis pastaruoju metu nesveikuoja. Gal mūsų saulutė jam kiek pagelbės.

— Atvažiavo Valentinas Kavaliukas iš Detroit, Mich., Antanas Urbonavičius iš Detroit, Mich., Anna ir Andrius Stanaičiai iš Kew Gardens, N. Y., Ona ir Povilas Asiuliai iš Cape Cod, Mass., Ona Dimšienė iš Detroit, Mich., G. ir Alfonsas Vein iš Miami, Fla., Juozas Sinkūnas iš Toronto, Kanada, Adelė Šeputas iš Chicago, Ill., M. ir St. Kazlas iš Chicago, Ill., Pranas Balnas iš Toronto, Kanada, Aldona Laurinaitis iš Chicago, Ill., A. ir G. Sarninskiai iš Syracuse, N. Y.

— Ligoniai: Alma Bruwer pergyveno operaciją, sveiksta namuose. Adelė Budrienė turės antrą operaciją. Linkime jai kad viskas gerai pavyktų. Prieš išeinant į ligoninę, Budrienė surengė gerą balių savo gimtadienio proga. Buvo ir jos dukra Evelyn iš Chicagos. Choras padainavo Adelei ilgiausių metų ir Happy Birthday sveikatos ir sėkmės, kad operacija pavyktų. Petronėlė Lukienė po vyro Adomo mirties pardavė namą ir išėjo gyvent pas dukrą. Gera dukra atveža motiną į Klubą kas šeštadienis. Lukienė labai mėgstama renginius, pasimato su senais pažįstamais. Petronėlė labai pasigenda golfportietėjų, nes sekmadienį ji neturi kur nueiti.

Linkiu ligoniams greit pasveikt.

— Pietūs būna kas šeštadienį. Mes Jūsų laukiam. Iki pasimatymo. J. Andriulienė

"Vilnies" vaju pasibaigė. Dirbau kiek galėjau. Dėkoju visiems už atsinaujinimą ir aukas. Manau, kad nauji skaitytojai patenkinti. Be jūsų visų pagalbos nebūčiau galėjęs to atsiekti. Žemiau telpa aukos anksčiau nepaskelbtos:

Valys Bunkus	.....\$25.00
Pranas Bunkus	.....20.00
P. L. Elania	.....15.00
J. Lukas	.....10.00
W. Alavačkis	.....10.00
J. Miller	.....10.00
F. Budrionis	.....10.00
M. Žukas	.....10.00
R. Zaluba	.....10.00
A. Klimavičienė	.....10.00
L. Tvaska	.....10.00
B. Jankauskas	.....5.00

Širdingai ačiū. J. Andriulienė

Gegužės mėn. įvyks "Vilnies" metinis suvažiavimas. St. Petersburgo 45 kp. paskyrė jam \$500.00. Prašau visų geros valios skaitytojų ir spaudos rėmėjų sukelti nors iki tūkstančio. Aš jus matysiu, prašau neatsisakyti. Vasarą nėra parengimų, laikraščiams sunkiau verstis.

"Vilnies" vadininkė

Detroit, Mich.

SVARBUS SUSIRINKIMAS

LDS 21 kp. mėnesinis susirinkimas įvyks sekmadienį gegužės 9 d. Detroito Lietuvių Klubu patalpose, 11 val. ryte. Šis susirinkimas svarbus, nes bus balsavimas dėl Centro valdybos ir rinkimas delegatų į LDS Seimą, kuris įvyks Čikagoje rugpjūčio mėn. Nariai yra prašomi ateiti į susirinkimą anksčiau nes 1

val. po pietų tą dieną (Motinų Dienoje) įvyks Detroito Lietuvių Klubu banketas motinų pagerbimui.

MIRĖ KLUBIETIS

Kovo 17 d. mirė John A. Paull, 89 metų amžiaus, Detroit Osteopathic ligoninėje, Highland Park, Michigan, nuo širdies paralyžiaus ir senatvės. Pagal velionio reikalavimą, viešų laidotuvių nebuvo ir sukremuotas kovo 19 d. Velionis daugiau kaip du metus gyveno Park Geriatric Village, Highland Park, Michigan, o prieš tai virš trisdešimt metų gyveno pas Maggie Pangonis. Velionis buvo viengungis, bet turėjo daug draugų. Paliko dideliame nuliūdime Maggie Pangonis, jos sūnų Bernard Pangonis ir šeimą, jos dukrą Sally Pangoniūtę Baer ir jos šeimą dvi sesutes gyv. Tar. Lietuvoj, ir daug draugų bei pažįstamų. Velionis iki mirties buvo "Vilnies" skaitytojas ir rėmėjas taipgi narys LDS 21 kp. ir Detroito Lietuvių Klubu, į kurį įstojo 1946 metais. Buvo pažangus lietuvis ir mes visi jo liūdime.

ISVAŽIAVO

Balandžio 8 d. išvažiavo į Floridą atostogaut klubiečiai Isabellė ir Al Brazas su sūnum John Albert ir su Chuck ir Minnie Tvaska. Brazas su savo mašina aplankys Floridą ir už savaitės sako bus namie. Linkime jiems gerų atostogų.

VĒL VAŽIUOJA

Detroitiečiai gal niekas tiek daug nevažinėja į kitus miestus ir valstijas, kaip Chuck ir Minnie Tvaskai. Chuck Tvaska priklauso prie čikagiečių bowlerių ir balandžio 14-15 dienomis su jais gros kėglį American Bowling Congress suvažiavime Baltimore, Maryland. Chuck ten dalyvaus ir, žinoma, jo žmona Minnie su juo ten bus. Gero pasisekimo, Chuck.

MOTERYS BOWLERIAI

Minnie Tvaska priklauso prie moterų bowlerių ir gegužės 21 ir 22 d. d. dalyvaus Women's International Bowling Congress, kuris įvyks St. Louis, Missouri. Minnie prie tu bowlerių priklauso jau 35 metus. Šiuo sykiu su Minnie važiuos ir jos vyras Chuck, bet pirmo kongreso moterys bowleriai važiuos į Pasaulinę Parodą gegužės 17 ir 18 d. d., kuri įvyks Knoxville, Tennessee.

DĒKUI VISIEMS

"Vilnies" vaju pasibaigė ir su detroitiečių pagalba Stefanija Masytė laimėjo trečią vietą. Neblogai, bet būtų gerai, kad Detroitas būtų buvęs pirmoj vietoj. Vilniečiai prisiantė Stefanijai dovaną \$56.40. Dėkui visiems detroitiečiams, kurie atsinaujino prenumeratas per Stefaniją, bet Stefanija sugrąžino tuos \$56.40 atgal į "Vilni" ir sakė ji nenori jokio atlyginimo už savo patarnavimą skaitytojams. Ji laiko garbe dalyvaut vajuose ir dirbt dėl "Vilnies" gerovės.

PAGERBKIME MOTINAS

Motinų Diena JAV yra švenčiama antrą gegužės sekmadienį. Ši šventė yra skirtinga nuo Tarptautinės Moterų Dienos, kuri yra švenčiama visame pasaulyje kovo 8 d. Tą dieną, t. y. Kovo 8, moterys demonstruoja ir reikalauja kokių nors permainų ir pagerinimų. Kiekvienoj šalyj yra kitoki reikalavimai, bet bendrai visos moterys pasauli-

je tą dieną reikalauja taikos, ramybės, galimybės gyventi, dirbti, mokytis, gimdyti ir auginti vaikus, saugoti savo namus, mylėti ir džiaugtis gyvenimu. Motinų Dieną visi pagerbia savo motinas. Motinų pagerbimui Detroito Lietuvių Klubas rengia banketą sekmadienį, gegužės 9 d., klubo patalpose 4114 W. Vernor Highway, Detroit, pirmą valandą po pietų. Klubu šeiminkės jau tariasi parengt skanius pietus ir kaip nors specialiai pagerbt motinas. Visos motinos atsi- veskite savo šeimas ir kartu šau- niai praleiskite popietę klube. Windsoriečiai-kanadiečiai nepa- mirškite dalyvaut šiame bankete.

Stefanija

TARP MŪSŲ

— Pamatykite filmą "Missing", kuris padeda suprasti, kodėl Centro Amerikos žmonės verčia reakcinius režimus. Filme taipgi yra daug kadru iš Čilės, Gvatemalos, Argentinos, El Salvadoro. Mudu su Louis nesame kinoteatrų mėgėjai, bet šis filmas tikrai patiko.

— West Frankfort, Ill., aktyviai veikia Amerikos lietuvių piliėčių klube ir LDS kuopoje Anna (Bishus) Darnell. Anna Amerikoje gimus ir augus, bet nuo lietuvių sąjudžių nesisalina, save laiko lietuvaite.

— Laukiam, kad Mary Mihasonok netrukus ir vėl bus savo draugų ir pažįstamų tarpe. Visi jos laukia, kad kuo greičiau pasveiktų.

— Teko sužinoti, kad gyvenantis Baltimore, Md. Joe Deltuva, uolus "Vilnies" skaitytojas ir rėmėjas, turėjo pagulėti ligoninėje. Dabar iš ligoninės grįžo namo ir sveiksta.

— Julia Urmonienė kovo 16 d. buvo atvykusi į Amerikos Lietuvių Moterų kultūros klubo narių susirinkimą. Šia proga Julia grąžino "Vilnies" administracijai \$25.20 čekį, kurį laimėjo už darbą vajuje atnaujindama prenumeratas.

— Gyvenantys Mountain Home, Ark., du bowleriai—Vytautas ir Minnie Yuden—ketina ir siemet atvykti Čikagon į LDS bowlinimo turnamantą. Minnie yra mano pus- seserė.

— Buvę čikagiečiai čiagimiai Dean Kent ir jo žmona Della per kapų puošimo šventes ketina atvykti į Čikagą. Jie čia aplankys Dellos dukrą Anitą ir kitą dukrą Irena Budd, mokytojaujančią Grand Rapids, Mich.

— Per Decoration Day šventę West Frankfort, Ill., vyks miesto vidurinės mokyklos 54-tos laidos abiturentų saskrydis. Kadangi esu tos laidos, tai ir aš ketinu ten būti.

Nellie

IS WEST FRANKFORT, ILL.

Mažai bėra lietuvių West Frankfort, Ill., ir apylinkiniuose anglies kasyklų miesteliuose. Bet vis dar tebėra Amerikos lietuvių piliėčių klubas, kuriame sekretoriauja savo laiku plačiai žinomo pažangaus darbuotojo velionies Mike Palevičiaus žmona Mary.

Klubu narių susirinkimai vyksta West Frankforte, kur susirinkę pasižneka, pasipasakoja apie senus laikus, kai šioje apylinkėje buvo gausi lietuvių angliakasių kolonija. Kaip Mary Palevičienė rašo, klubu narių skaičius dėl senatvės ir mirimų sparčiai mažėja, bet vistiek nesti to susirinkimo, kad nesuruoštų pietų bei šiaip suėjimų. Nellie

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Prieš kelerius metus išėjau į pensiją. Dėka laikraščiui "Vilniai", padariusiai mane klasiniai susipratysiu žmogumi, ypač Dr. Jono Kaškevičiaus "Sveikatos patarimams", fiziniai jaučiuosi dar tvirtu seniu.

Kai išėjau į pensiją, pailsėjęs metus, sugalvojau aplankyti savo draugus ir pažįstamus, gyvenančius kituose miestuose bei farmose. Bet labiausia rūpėjo susipažinti asmeniškai su "Vilnies" korespondentais bei mūsų pažangios lietuvių visuomenės darbuotojais, laikraščio rėmėjais, kuriuos žinojau iš pavardžių laikraštyje.

Si mano "ekskursija" vyko vasaros metu ir truko beveik tris mėnesius. Greyhound autobusu išvažinėjau Ameriką skersai ir išilgai stabtelėdamas po dieną kitą, o kai kur ir visą savaitę pas draugus ir pažįstamus, kurių turėjau adresus. Įdomiausia buvo stabtelėti didesniuose miestuose, kuriuose yra pažangių lietuvių sambūriai.

Grįžęs susumavau šios mano "ekskursijos" rezultatus. Tenka pasakyti, kad šie kelionės rezultatai vienu atžvilgiu kelė nusiminimą. Išskiriant didesnes kolonijas, beveik visur pažangių lietuvių organizacijos bei visuomeninis judėjimas susilpnėjęs, nebe toks, koks būdavo anksčiau, kai "Vilnies" redaktoriai su prakalbomis važinėdavo po kolonijas. Atsimenu, vykdavo didžiuliai piknikai, parengimai, entuziastingi mitingai, organizacijų susirinkimai. Dabar beveik visur žmonės pasenę, buvę laikraščio korespondentai sulaukė senatėvs neberašo, daugelis nebelanko susirinkimų. Tačiau šios mano kelionės rezultatai kelia ir džiaugsmą. Grįžęs namo, tarsi pajaunėjau.

Labiausia buvo džiugu, kad ir gilios senatėvs pažangus lietuvis sulaukia, bet dvasiniai jis tvirtas kaip ažuolas. Nors nebepajėgia nueiti į tarptautinius mitingus bei demonstracijas, bet dvasiniai jis su amerikiečių sąjudžiais, už taiką, demokratiją ir socialinę pažangą.

APLANKYKIME LIETUVĄ

Kaip žinia, praeitų metų vasarą "Vilnies" buvo Lietuvoj viena skaitytojų turistinė grupė. Šiomet bus dvi grupės. Kaip praeitais metais, taip šiomet Lietuvoje pabuvos po dešimt dienų.

Pirma grupė iš Čikagos išvyks liepos 3 dieną. Niujorke persės į kitą lėktuvą. Iš Niujorko nuvyks į Helsinkį ir tą pačią dieną išskris į Maskvą, kur pabuvos dvi dienas. Liepos 12 d. išskris į Vilnių. Po dešimties dienų viešėjimo Lietuvoje, liepos 22 d. vėl atgal į Maskvą ir per Helsinkį liepos 24 d. grįš į Niujorką-Čikagą.

Antra grupė iš Čikagos išvyks rugpjūčio 12 d. Niujorke persės į kitą lėktuvą, pora valandų staptels Helsinkyje ir rugpjūčio 13 bus jau Maskvoje, kur pabuvos pora dienų ir rugpjūčio 16 d. apie pietus bus jau Vilniuje. Paviešėjus Lietuvoje dešimt dienų, rugpjūčio 26 d. išskris į Leningradą, kur pabuvos tris dienas ir per Helsinkį rugpjūčio 30 d. grįš į Niujorką-Čikagą.

Kaip pirmoji grupė Maskvoje, taip antroji Maskvoje ir Leningrade nenuobodžiaus. Bus parodoma tų miestų žymesnės vietos.

Abi grupės keliaus per American Travel Service Bureau—W. Ras-

10

Kiekviena žinia bei žinutė apie pasaulio tautų išsilaisvinimo kovas ir laimėjimus jį šildo. Šviesiausiu protu mato, kad Lenino idėjos vis daugiau milijonų širdžių užkariauja. Ypač skatina pažangiam lietuviui entuziazmą Tarybų Lietuvos liaudies laimėjimai, žygiavimas socialistiniu keliu. Žinoma, šioje kelionėje teko susitikti vieną ar kitą, kurių proteliai nuo senatėvs sudūlėję. Jie visam abejingi, bet vis tiek nėra priešingi.

Kalbant apie laikraštį "Vilni", pažangiems lietuviams, kiek man jų teko susitikti šioje kelionėje, jis jiems artimiausias jų širdžiai. Laikraščio laukia ir skaito jį su didžiausiu įdomumu. Kartais net kelis kartus perskaito nuo pradžių iki galo. Teko užtikti net kelios senatės, kurių regėjimas taip nusilpęs, kad paskaito tik straipsnių antraštes, bet pasiryžusios laikraštį prenumeruoti ir remti kol bus gyvos. Girdi, vaikai suaugo, turi savo interesus, eina savo keliais, o laikraštis "Vilnis" vis lanko mane, vis prie mane.

Nesuklysiu pasakęs, kad per tuos tris mėnesius keliaudamas susitikau ir kalbėjau si apie 170 laikraščio "Vilnies" skaitytojų. Iš jų tik du buvo, kaip jie sakosi, "protingi". Jiems ir "Vilnies" įstai goje nėra tvarkos, ir vadininkai bei kiti visuomenės darbuotojai dirba tik dėl garbės, ir laikraštyje nėra kas skaityti ir taip be galo viskas "no good".

Gerbiami redaktoriai, jeigu šie "protingieji" jums priekaištuoja, nepaisykite. Nežinau, kiek "Vilnis" turi skaitytojų, bet jeigu iš 170 skaitytojų radau tik du tokius "protingus", tai palyginus gana maža. Dirbkite, stenkitės. Pažangūs lietuviai jūsų darbą įvertina, nes laikraštis "Vilnis" jų dvasiniame gyvenime turi didelę rolę. Netgi teko girdėti taip kalbant:

— Jeigu ne laikraštis "Vilnis", seniai būčiau nusikaputinęs. Dabar jis verčia gyventi, laukti, kas naujo bus rytoj.

Su pagarba jūsų, Skaitytojas

kaus agentūrą. Dėl daugiau informacijų reikia kreiptis į "Vilnies" administraciją bei pačią agentūrą.

Ex-Mainierių klubo narių žinia

Primenu Ex-Mainierių draugiško klubo nariams, kad mūsų susirinkimas bus balandžio 17 d. 12 val. "Vilnies" salėje. Jau praėjo žiemos šalčiai, tad galime susirinkti ir pamatyti pasiligtus draugus, pasidalinti mintimis. Nepraleiskime susirinkimo.

Kaip visuomet, prieš susirinkimą turėsime pasivašininimą. Paskui bus pasikeitimas dovanomis, kurių nariai visuomet atsineša.

Bus proga nariams užsimokėti duokles.

Lauksiu skaitlingo atsilankymo ir rūpestingo dalyvavimo susirinkime. Balandžiukite.

Balandžio 17 d. 12 val. "Vilnies" salėje! Sekr. John Feiza

Dėkojame už talką

"Vilnies" vadininkų pagerbimo banketas puikiai pavyko, apie jo eigą jau buvo rašyta. Rengimo komisija viešai dėkoja to banketo šeimininkams ir jų talkininkams už

A. Jakienė vaišins kultūrietes

Albertina Jakienė

Nuoširdžioji visuomenės veikėja bei stambi laikraščio "Vilnis" rėmėja ir ilgametė "Vilnies" direktijos narė Albertina Jakienė balandžio 6 d. atžymi savo 88-tą gimtadienį. Ta proga ji nutarė susirinkime pavaišinti Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos nares. Ji taip darė ir praeitų metų balandžio mėnesio susirinkime.

Drg. Albertina Jakienė praeitame susirinkime pakvietė nares atsilankyti į susirinkimą ir būti jos viešniomis. Ji įteikė valdybai \$60 ir prašė už juos iš Kentucky bendrovės užsakyti vištienos ir prieskonių. Ji sakė, kad šioje šalyje neturi jokių giminių, tad jai artimiausios giminaitės yra ALMK draugijos narės.

Gražus Albertinos gestas. Pasitikiu, kad visos narės, kurioms sveikata leis, pasistengs į šį susirinkimą atsilankyti ir palinkės Albertinai dar daug gražių gimtadienių sulaukti. Nepamirškite: balandžio 20—12 val. dieną "Vilnies" salėje. Kultūrietė

GIMTADIENIO PROGA ATSINAUJINO PRENUMERATĄ

Gyvenanti St. Petersburg, Fla., Helen Bernotas kovo 12 d. minėjo savo gimtadienį. Ta proga atsinaujino prenumeratą ir atsuntė laikraščio administracijai laiškutį.

Helen Bernotas jau treči metai našlėja mirus jos vyrui George. Džiaugiasi, kad praeitą vasarą buvo nuvykus į Lietuvą. Šiomet irgi galvoja vykti. Prašo daugiau informacijų apie kelionę.

Gražu būtų, kad jos draugės bei pažįstami, kad ir pavėluotai ją pasveikintumėte su jos gimtadieniu. Jos adresas: Helen Bernotas, 200—46th Ave., St. Petersburg Beach, Fla. 33706. Nellie

Laiškai ir parama

Auburn, Ill.

Mrs. Anna Baranowsky, Auburn, Ill., is a subscriber of the Vilnis. March 9 she fell and broke her hip. She is recuperating at Memorial Medical Center, Springfield, Ill. 62705. Anna has many friends in Chicago. Her daughter,

Mary Pazzaglia

rūpestingą darbą: A. Vaitkienei, H. Pajūnienei, P. Malinauskienei, E. Bogden, Is. Peters, Anna Krisiken, N. De Schaaf. Jonas Feiza padovanojo visus gėrimus, o Isabelle Peters tortą.

Taipgi didelis dėkui Julijai ir Marytei Urbikams už parodymą tokių puikių slaidžių iš Tarybų Lietuvos ir kitų T. Sąjungos vietovių. Taipgi dėkui svečiams už gausų atsilankymą ir vadininkų pagerbimą. Rengimo komisija

LAIŠKAI IR PARAMA

Collinsville, Ill.

Gerbiami draugai vilniečiai, pasiunčiu atnaujintas prenumeratas Agnes Grigienės ir Sophie Gudeliauskienės ir po \$5 aukų, viso \$30. Su širdingais linkėjimais visam "Vilnies" štabui. S. Gudeliauskienė

Downers Grove, Ill.

Malonėkite priimti \$22 čekį už 1982 prenumeratą ir auką.

Luisa Matalis

Gleason, Wis.

Enclosed You will find a check for \$20. Ten for subscription and ten donation.

Lena Loka

Colts Neck, N. J.

Dear Sir. Enclosed is my check for \$15 on behalf of my father Joseph Simel to cover renewal of his Vilnis subscription (expiring 3.31.82, I believe) and a donation of \$5 for the organization.

Lilian Simel

DIDELIS AČIU

Sakoma, kai žmogų ištinka nelaimė, pajunti draugų ir bičiulių tyrą nuoširdumą. Aš irgi pajutau, kai vasario 19 d. mane ištiko nelaimė, bet laiminga nelaimė, kad šiandien dar galiu tarti didelį ačiū draugams bei draugams, užjautusiems laiškais ir atvirutėmis, bei atneštais gėlių buketais.

Didelis ačiū Čikagos pažangių rusų klubo moterims, ypač draugėms June Mekai ir Verai Kazakovai už linkėjimus pasveikti, nemažesnis ačiū Illinois komunistų partijos organizatoriui Ted Pearson, Ex-Mainierių klubui bei jo darbuotojai Frances Jordan, detroitietei bičiulei S. Masytei ir jos mamytei Teofilei, ir daug kam kitiems.

Visų jūsų laiškų, atvirutes, telegramas savo archyve laikysiu ir saugosiu kaip brangiausią relikviją.

Anna Jokubkienė

MINĖJO WASHINGTONO GIMTADIENĮ IR . . .

Vasario 15 dieną daug amerikiečių minėjo George Washingtono gimtadienį prie vaišių stalo užsi-gardžiuodami vyšnių tortu. Plačiai žinomas Antanas Litvinas irgi minėjo, bet lietuviškame Continental restorane lietuviškus patiekalus užsilaistydama koniaku.

Šia sau pačiam susiruošta puota A. Litvinas minėjo ir 45-ąsias metines jo sužeidimo Ispanijos civiliniame kare, kai tarnavo savanoriu Lincoln brigadoje. Taipgi atsiminė savo bendražygius Juožą Sakalą, Juožą Nedvarą ir kitus. Anų jau nebėra gyvų, Antanas tebevaikšto ir tebenešioja nuo žaizdų pasilikusių randus. Nellie

PADIDĖS OLSONŲ ŠEIMA

Plačiai žinomų LDS darbuotojų Frano ir Aldonos Olsonų netrukus padidės šeima. Jų sūnus James ruošiasi vesti. Vestuvės vyks jaunuosios namuose, Poughkeepsie, N. Y. Franas su Aldona ketina vykti į vestuves. Po vestuvių ketina aplankyti Frano motiną Agotą Starkienę, gyvenančią So. Bostone.

Kaip žinia, abu Olsonai jau išėję į pensiją, bet dar aktyvūs visuomeniniame judėjime, ypač LDS. Be to, Rolling Meadows, Ill., kur jie gyvena, aktyviai veikia apylinkės Senior Citizens klubuose, Franas atliekamu laiku dar mokina skautus greitosios pagalbos. Nellie Vilnis, 1982 balandžio 15

"Vilnies" direktorių žiniai

Kadangi kovo 27 d. "Vilnies" direktorių tarybos posėdis neįvyko, šiuo skubiai pranešu, kad bus neeilinis posėdis balandžio 24 d. Šis neeilinis posėdis šaukiamas ryšium su besiantinančiu laikraščio dalininkų suvažiavimu. Kad ir kuriems telefonui nebus pranešta—dalyvaukite.

Pradžią kaip paprastai—1 val. po pietų įprastoje vietoje. Sekr.

JAU 35 METAI KAIP DIRBA "VILNYJE"

Balandžio 1 dieną sukako 35 metai, kaip S. J. Jokubka be pertraukos dirba "Vilnyje". Kiek jis per tuos metus yra parašęs laikraščio vedamųjų, "kasdienų", įvairių straipsnių, sunku ir įsivaizduoti.

Pradžioje S. J. Jokubka dirbo spaustuveje linotipininku, bet dėka iš Brazilijos atsivežtomis įsisavintoms marksistinėms idėjoms ir darbštumui mūdien S. J. Jokubka vienas iš Amerikos pažangių lietuvių pirmaujančių plunksnos darbininkų. Nežiūrint kad ir jį jau slepia 73 metų amžiaus našta, linkime jam nepasiduoti, neprarasti nuotikos.

RUSAI KVIEČIA Į SAVO PARENGIMĄ

Balandžio 25 d. Russian Cultural Center patalpose, 2757 W. LeMoynne, senosios kartos pažangiečiai rusai ruošia parengimą-pietus, kur be rusiškų barščių ir kitokių patiekalų bus ir meninė programa, kurią atliks jaunosios kartos rusai saviveiklininkai dainininkai ir šokėjai.

Visuomet rusų parengimuose esti pakili nuotaika, tai tenka laukti, kad ir šiame parengime taip bus. Ypač bus proga užvesti naujas pažintis bei susidraugauti su pažangių idėjų žmonėmis. Pradžią 12 val. dienos tuoj, kai atsidarys bufetas pasivaišinimui.

Yra kviečiami visi geros valios žmonės, nežiūrint kokių tautybių jie būtų.

PAŽYMĖJO ŽMONOS VARDINES

Nuoširdus laikraščio "Vilnies" skaitytojas Charles Sisevičius ryšium su kovo 19 juosapinėmis pažymėjo savo žmonos Josephinos Sisevičienės vardines. Ta proga Charles laikraščio fondui įteikė \$50 auką.

Kaip Charles, taip Josephine perdavė nuoširdžiausius sveikinimus ir linkėjimus sėkmės bei sveikatos laikraščio darbuotojams, taipgi visiems laikraščio skaitytojams.

Abiejų jų didžiausias troškimas, kad "Vilnis" gyvuotų. Nellie

PAGARBA J. SISEVIČIENEI

Josephine Sisevičienė

Yra tradicija pagerbti asmenį už atliktus gražius darbus jam mirus. Toji tradicija graži, bet nebus prasikaltimas, jei mes pagerbsime žmogų, dar tebeveikiantį pažangos labui. Taigi noriu trumpai supažindinti mūsų skaitytojus su ilgamete pažangos judėjimo dalyve ir stambia to judėjimo rėmėja drg. JOSEPHINE SISEVIČIENE-LUKAUSKAITA, kuri kovo 19 d. atžymėjo savo garbingą 91-mą gimtadienį. Nežiūrint gražaus amžiaus, ji pastoviai lanko pažangių organizacijų sueigas, renginius ir stambiai remia pažangią spaudą. Dar neperseina ji įteikė "Daily World" ir lietuviškiems pažangiems laikraščiams po \$50.

Kovo 16 d. Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos susirinkimo metu ji įteikė "Women for Peace" \$35 ir \$15 savo gimtadienio proga. Taipgi ji puikiai deklamavo Tarpautinės Moters dienos minėjime. Jos mylimas vyras Kazimieras, pagerbdamas ją, įteikė "Vilnies" paramai \$50 jos gimtadienio proga.

Nebandysiu suminėti visų šios mielos draugės gražių darbų, tik priminsiu kad ji pergyveno skaudų smūgį mirus jos mylimam sūnui Bruno Gates. Bet ir čia nesukiuo, vietoje nuleisti rankas, ji stambiai parėmė pažangią spaudą sakydama, kad velionis to būtų tikrai norėjęs. Ji savo širdies skausmą malšino pažangios spaudos rėmimu.

Smagu, kad mes turime savo tarpe tokią asmenybę kaip Josephine.

Ilgą, gražaus ir darbingo amžiaus linkiu Tau, miela Josephine!

Vyšnutė

Kultūrietės atžymėjo T. Moters diena

Po poros mėnesių susirinkimų pertraukos kovo 16 d. įvyko pirmas šių metų Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas, kuriame buvo atžymėta Tarpautinė Moters diena.

Susirinkimą atidarė draugijos vicepirmininkė Antanina Vaitkienė ir pranešė, kad draugijos pirmininkė drg. U. Juodaitienė nesijaučia, tai jai tenka ją pavaduoti. Pirmiausia pagerbta mirusios narės Mary Miller atminimas viena minute tylos.

Valdyba raportavo, kad rūpinosi draugijos reikalais ir sukvietimu į šį T. Moters dienos minėjimą bei puikios programos sudarymu.

"Vilnies" vartininkė J. Marazienė raportavo, kad gavusi dovaną už vajuos darbą \$40, kurią įteikė draugijai. Patarė dar pridėti \$10 ir įteikti kaipo sveikinimą "Vilnies" 62 metų gimtadienio proga. Jos pasiūlymas priimtas ir įteikta minėta suma "Vilniai" kaipo sveikinimas 62 gimtadienio proga. Ji taipgi pranešė, kad yra gauta draugijai L. Matuzienės dovana \$5, taipgi M. Gabrielienės \$5 dovana ir kita penkinė už duokles, taipgi J. Gridienės \$5 už duokles.

Drg. Josephine Sisevičienė pranešė, kad ji savo 91-mą gimtadienį atžymės kovo 19 d. Ta proga ji įteikė draugijai \$15 dovaną ir \$35 "Women's For Peace" komitetui, kuris veda neatlaidžią kovą prieš karo rengėjus. Taipgi tam pačiam tikslui \$10 įteikė Martha Marquardt. Tad viso "W. for Peace" pasiūsta \$45.

Ligonių lankytojos pranešė, kad rimtai serga Mary Nikas ir randasi ligoninėje. Taipgi serga Helen Trusk ir pergyveno operaciją. Vis nesveikuoja Lucille Maruzienė ir A. Mickus. Ligonėms palinkėta pasveikti.

Gauta dvi naujos narės į draugiją: viena—tai miela dainininkė Anna Krisiken, o kita—Emilija Balčiūnienė, abi jaunos ir puikios moterys. Smagu jas turėti draugijos narių ratelyje. Naujoji narė E. Balčiūnienė įteikė draugijai \$5 paramos.

Vicepirmininkė drg. Antanina Vaitkienė įteikė \$5 dovaną savo gimtadienio proga. Taipgi drg. Ona Jokubauskienė, atžymėdama savo gimtadienį, įteikė \$5 paramos. Va-

leria Urbikas įteikė \$5 dovaną taipgi savo gimtadienio proga. A. Paulikienė—\$4 dovaną. Kitos narės įteikė po mažesnę sumą.

Drg. Albertina Jakienė įteikė \$60 ir paprašė, kad jos vardu kitame susirinkime būtų paruoštos vaišės. Ji balandžio 6 d. atžymės savo 88-tą gimtadienį, ta proga nori pavaišinti draugijos nares.

Atžymėta net trijų mėnesių narių gimtadieniai: sausio mėn.—Isabelle Mettas, Mary Adelman, Antadėtos Butkis, Verutės Žilinskienės, Birutės Rasinskienės, vasario mėn.—A. Vaitkienės, V. Walteraitės, K. Kurpeikienės, Eva Sankus, A. Staškienės, kovo mėn.—S. Gudeliauskienės, M. Nikas, M. Kirstukienės, Minnie Yuden, O. Jokubauskienės, B. Paulauskienės, J. Sisevičienės, Is. Peters, Anna Krisiken. Joms visoms palinkėta ilgo, sveiko ir darbingo amžiaus. Mielos Lakštutės kartu su draugijos narėmis sudainavo Ilgiausių metų.

Po susirinkimo, buvo dainų programa, kurią pildė Čikagos garsiosios Lakštutės; Estelle Bogden, Anna Krisiken ir Jonas Feiza, vadovystėje Valerijos Urbikienės. Visos apgalvėstavo, kad dėl ligos negalėjo dalyvauti Vanda Gaidam. Mielos dainininkės dainų nepagalvėjo. Dainavo visa grupė, duete ir solo. Seniai jas teko girdėti, tad visos dalyvės nesigailėjo dainininkėms aplovismentų. Neperdėsiu pasakiusi, kad jų žavių dainų norėtusi klausytis valandų valandas, tai tikrai širdį glostantys balsai.

Estelle Bogden paskaitė Pilkauskaitės eilėraštį, kuriam muziką parašė V. Urbikienė. Po to jos tą dainą padainavo.

Kovo 8 dienai pritaikintą eilėraštį padeklamavo Josephine Sisevičienė. Atitinkamą kalbą pasakė Julija Marazienė.

Julija baigdama kalbą pasakė, kad mes lietuviškas moters turime daryti viską, kad pastojus kelią karo rengėjams.

Pasibaigus programai, dar ilgokai narės nesiskirstė ir daug kalbėjosi apie praleistą šaltą žiemą ir planus ateities veiklai. Taipgi reišė padėką šeimininkėms A. Vaitkienei, H. Pajūnienei ir kitoms už paruošimą skoningų užkandžių.

Sekr. J. M-nė

Mirus Mary Adelman

Mirus Mary Adelman

Reiškiame gilią užuojautą velionės vyrui Abe Adelman, jos giminėms, draugams ir bičiuliams. Žinokite, kad ir mes liūdime netekusios mielos draugijos narės.

AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ KULTŪROS
DRAUGIJA, VALDYBA ir NARĖS

DETROIT, MICHIGAN

Mirus

Kovo 17 d. 1982 m.

John A. Paull

Reiškiame širdingą užuojautą velionio artimiesiems: Maggie Pangonienei, jos sūnui Bernard Pangoniui ir šeimai, jos dukrai Sally Pangoniūtei Baer ir šeimai, dviem velionio sesutėms Tar. Lietuvoj, visiems giminėms, draugams bei pažįstamiems.

DETROITO LIETUVIŲ KLUBAS

Ilgiausių metų mylimai Josephine Sisevičienė

Sveikinu savo mylimą žmoną Josephinę Sisevičienę-Lukauskaitę Jos garbingo 91-mo gimtadienio proga, kuri atžymėjo kovo 19 dieną. Linkiu dar daug gimtadienių sulaukti ir būti sveikai ir dirbti pažangaus judėjimo labui, kaip dirbta visą savo gražų gyvenimą.

Sios gražios sukakties proga įteikiu mūsų brangiam laikraščiu "Vilnis" paramos \$50.

Ilgiausių metų Tau, mano Brangioji!

KAZIMIERAS SISEVIČIUS

**PRISIMINUS DRG.
A. AVIŽIENI**

Alfonsas Avizienis

Balandžio 20 d. bus 9 metai, kai nelaboji mirtis atskyrė iš mūsų tarpo nuosirdų ir ištikimą liaudies sūnų Alfonsą Avizienį. Nors jau devyni metai praslinko, bet Jo gražūs ir pavyzdingi visuomeniški darbai tebėra jį pažinusių neužmiršti.

Velionis buvo nuolatinis laikraščio "Vilnis" rėmėjas, platintojas ir bendradarbis. Taipgi vienas iš "Vilnies" įkūrėjų.

Jis ilgoką laiką dirbo "Vilnies" įstaigoje ir rūpinosi, kad laikraštis gyvuotų.

Jo darbai pasiliks neužmiršti ir bus tikru pavyzdžiu, kaip reikia dirbti, kad ir mirus būtum aukštai įvertintas.

Lai bus mielam Alfonsui ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse, o mes minėsime jo kilnų vardą.

Idėjos draugė

"Kai prisėda velnias"

Tokiu pavadinimu gyvenanti Marquette Parke dipukė Petronėlė Kazlauskienė parašė reto turinio knygą. Knygos autorė knygoje pasakoja, kokias kančias žinomas kun. B. Sugintas, išgarsėjęs aukų rinkimu lietuvių gimnazijai Vokietijoje. Taipgi plačiai aprašo apie kunigo bičiulius, įvardindama juos vardais, kokie jie sukūti, kiek autori sukėlė nemalonumų, kai visa jų ruja pradėjo knistis, ieškodami kunigo palikimo. Knygoje vėjo gausa ir vysk. Brizgys, ir kun. P. Urbaitis, V. Šimkus, P. Šileikis ir visa jų plejada. Autorė apie juos rašo be jokių išsisukinėjimų gyvu žodžiu kas jie yra ir kokios moralės. Knygoje yra ir iliustracijų. Viena jų—tai kun. B. Suginto palikti vaikai, vienas Vokietijoje, kitas Brazilijoje.

**SKAITLINGAS BUVO L. T.
KAPINIŲ SKLYPŲ SAVININKŲ
SUSIRINKIMAS**

Seniai nebuvo toks skaitlingas Lietuvių Tautinių kapinių sklypų savininkų susirinkimas, koks buvo kovo 14 d. Jame buvo renkami net 5 nauji direktoriai. Prieš susirinkimą "Naujienos" vedė šlykščią kampaniją. Ejau į susirinkimą ir tikėjau, kad sklypų savininkai, pagerbdami savo mylimus šeimos narius, kurie palaidoti kapinėse, laikysis kultūringai. Bet radau ką kita. Triukšmas, šauksmas, kad "mūsų didžiūma" ir reikalavimas pakeisti darbotvarkės punktus tik dėl to, kad kai kurie skubėjo į kažkokį parengimą.

Išrinkti į direktorius kai kurie turi nekokią reputaciją. Gaila, kad senesnieji sklypų savininkai neapsidairė ir greitai priėmė vieno iš direktorių pasiūlymą už ką balsuoti...

Gaila, kad ilgametis direktorijos pirmininkas Jonas Jakubonis dėl silpnos sveikatos negalėjo atlikti savo pareigų. Nežiūrint to jis bandė perduoti susirinkimui savo troškimus kapinių labui. Bet atsirado žmonių, kurie driso jį puldinėti ir dar labiau susirginti. Tuo brutališkumu puikiai "atsižymėjo" tūla nauja ateivė. Ji net spiegiandū balsu rėkė už tai, kad kaž kas pasakė: "Nusiraminkite draugai!" Ji didžiavosi pabėgusi iš Lietuvos ir norėjo, kad ją nevadintu drauge. Tiesa, J. Jakubonis jai pasakė, kad atvykusi į šią vadinamą laisvą šalį turi laikytis kaip tinka kultūringam žmogui. O jei ne, jis patarė grįžti iš kur atvyko.

Toks nevykęs elgesys labai prastai nuteikė dalyvius. Būtų gražu, kad ateityje taip LT kapinių sklypų savininkų susirinkimuose nepasikartotų.

Sklypo savininkė

Knyga išleista 1981 metais Lietuvoje. Kai autorė gavo ją čia platinti, tarp nacionalistų kilo didžiausias triukšmas. Ypač piktai reagavo "Naujienos". Beveik konstatavo, kad knyga parašyta Lietuvoje komunistų agentų provokacijos tikslais, kad sukėlus tarp nacionalistų dar didesnę nesantaiką. Kiti irgi reagavo piktai, netgi grasindami autorei. Bet greitai visi nutilo, kad knyga neišgarsėtų. Knygai buvo paskelbtas boikotas.

Kiek autorei pavyko šios knygos "Kai prisėda velnias" parduoti, nežinom. Platintojų ji neturi. Kas nori ją įsigyti, gali gauti pas ją adresu: P. Kazlauskienė, 7024 S. Artesian, Chicago, Ill. 60629. Asmeniškai nuėjus autorę namuose galima rasti po 12 val. dieną. Knygos kaina \$10. **Knygų Mėgėjas**

**Mirė ir palaidota
Mary Adelman**

Po ilgos ir gana sunkios ligos mirė Mary Adelman-Keturakytė, sulaukusi 80 metų amžiaus. Velionė buvo pažangios minties. Nuo jaunų dienų pavyzdingai veikė pažangiečių ratelyje. Buvo ilgametė Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narė. Skaitė laikraštį "Vilnis" ir šiaip rėmė pažangų judėjimą.

Velionė buvo pašarvota P. J. Ridiko koplyčioje. Kovo 23 dienos rytą, dar prieš 10 val. prisirinko kupina erdvi koplyčia velionės artimųjų, draugų ir A.K.M.K. draugijos narių, kurios laike laidotuvių apeigu stovėjo garbės sargyboje. Laidotuvių direktorius P. J. Ridikas pasakė atatinamą kalbą, supažindindamas su jos gyvenime atliktais darbais. Solistė Estelle Bogden padainavo kelias momentui pritaikintas dainas, o muzikė Valerija Urbikienė palydėjo vargonų muzika.

Kapinėse pasakė kalbą Ridikas ir vyro Abe vardu pakvietė visus dalyvius pietums į Gold Coast puikų restoraną. Tuo padėkota visiems už suteiktas paslaugas laidojant jo mylimą žmoną.

Taip buvo baigta paskutinė kelionė mielos Marytės, kuri gražiai atliko samoningo žmogaus pareigą.

Laidotuvių dalyvė Is. P.

**VINCĖ POVILIONIENĖ
GAVO LIŪDŅĄ ŽINIĄ**

Vincė Povilionienė-Railytė gavo laišką iš Lietuvos, kad vasario 26 d. mirė jos mylima mamytė Marija Railienė, gyvenusi Ukmergės rajone, Siesikų apylinkėje, Pagerių miestelyje. Lietuvoje liūdi du sūnūs su šeimomis, o Amerikoje dvi dukros—Vincė Povilionienė ir Nastė Stokienė su šeimomis.

Vincė vis dar ruošėsi mylimą mamytę aplankyti, bet mirtis paštojo kelią. Gaila!

A. V.

Mirę lietuviai

Kovo 10 d. mirė Alex Niprikas, sulaukęs 64 metų, gimęs Čikagoje.

Kovo 15 d. mirė Emilija Raila-Dobrovolskytė, sulaukusi 86 metų, gimusi Lietuvoje, Kaune. Amerikoje išgyveno 62 metus.

Kovo 16 d. mirė Olga Petrikėnienė, sulaukusi 58 metų, gimusi Čikagoje.

Kovo 17 d. mirė Helen M. Šauklis-Budginaitė, sulaukusi 88 metų, gimusi Lietuvoje, Laukuvoje. Amerikoje išgyveno 70 metų.

Kovo 20 mirė Antoinette Chepaitis-Lukauskaitė, sulaukusi 86 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 59 metus.

Kovo 20 d. mirė Vincas Kuliešius, sulaukęs 77 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Kovo 21 d. mirė Juozas Valentinas, sulaukęs 78 metų, gimęs Lietuvoje, Gruzdžiuose. Amerikoje išgyveno 15 metų.

Kovo 21 d. mirė Antanas Garalevičius, sulaukęs 67 metų, gimęs Lietuvoje, Tauragėje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Kovo 23 d. mirė Povilas Valantinas, sulaukęs 90 metų, gimęs Lietuvoje, Raseinių apskr., Betygaloje. Amerikoje išgyveno 33 metus.

**NORS NEBE JAUNI,
BET BOWLINA**

Vincas Bogden, Estelle Bogden vyras, ir mano vyras Louis De-Schaaf nors nebejauni, bet du kartu per savaitę bowlina. Nežiūri kad ir nebesiseka taip kaip anksčiau, kai buvo sveiki.

Abu jie nepraranda nuotaikos ir ryžtingai ruošiasi dalyvauti LDS bowlinio turnamente, kuris šiemet vyks Čikagoje per kapų puošimo šventę (Decoration Day). **Nellie**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Julijos Casko

[Mirė 1966 metais balandžio 29 d.]

Nežiūrint, kad jau sukako 16 metų nuo to skaudaus įvykio mūsų šeimoje, kai negailestinga mirtis išskyrė iš mūsų tarpo mylimą mamytę, uošvę ir močiutę Julija Casko, bet jos kilnus atminimas tebėra gyvas mūsų mintyse ir širdyse.

Tie 16 metų liūdnai ir skaudžiai praslinko, bet ne kiek nesumazino liūdesio bei ilgesio mūsų brangiosios, nes Ji mūsų namuose buvo tikra paguoda ir visų nesėkmių ramintoja bei užtarėja.

Liūdintys: **Duktė JESSIE VESELY**
Zentas FRANK
Anukė DENISE

\$100.00 IN LOVING MEMORY

OF

John Chesna

[June 24, 1902—April 14, 1972]

Interred at Lithuanian Nat'l. Cemetery, Justice, Ill.

We were married for 45 years and he was like a true Son to my Parents—Andrew and Magdalena Zebraitis—who made their home with us. His goodness and kindness to family and fellow-man leaves an everlasting tribute to his having lived. He was always dedicated for the cause of peace and justice throughout the world.

MILDRED [CHESNA] KUBILIUS

MIRUS

**Mary Carter-
Keturakutė-Adelman**

Reiškiamo gilią užuojautą vyrui Abe Adelman ir visiems giminėms, artimiesiems bei draugams Čikagoj ir Johnston City, Illinois.

Valeria Urbikas	Eva Sankus	Mary Montvilas
Ann Krisiken	Marcella Wassel	Agnes Mikal
Josephine Sisevich	Edward Jordan	Estelle Bogden
Charles Sisevich	Frances Jordan	Julia Urmon
Louis De Schaaf	Adele Copin	Anna Jacobs
John Feiza	John Copin	Nellie De Schaaf
Martha Plauska	Helen Pajunas	Isabel Peters
	Antanina Butkis	